

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HÖRAN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDAVD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SONDAGEN DEN 17 NOVEMBER 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

VENEZIA.

TAG SVARTASTE GONDOL DU HAR
och låt den långsamt glida ut!
Jag får ej längre stanna kvar —
Venezia, min dröm är slut.

Ro sakta, gondoliär, förbi
palats, som liksom sagor stå
och spegla stenens skönhet i
kanalens silfverbleka grå.

Minns du, Antonio, mången gång,
när svartögd flicka hos mig satt
och mandolinspel klang och sång
uti Venezias månskensnatt?

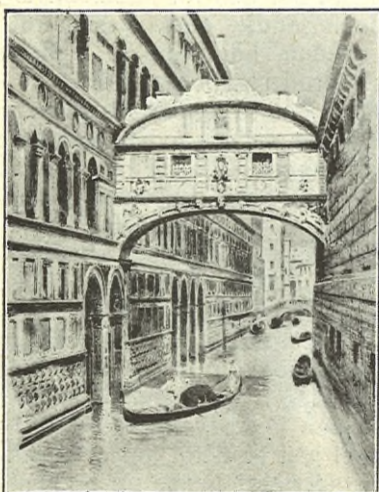

DIKT AF
DANIEL FALLSTRÖM.

Minns du, Antonio, hur jag log? —
sekiner strödde jag för dig.
Annina jag i famnen tog:
Annina älskade blott mig!

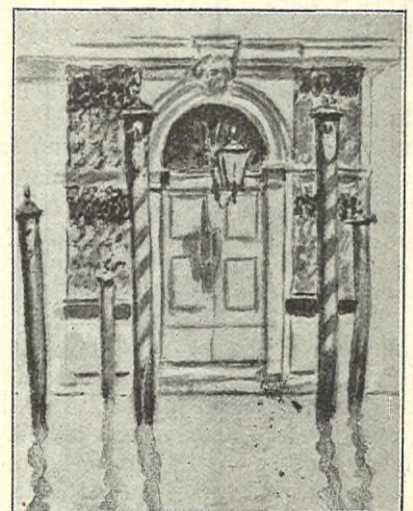
Säg, gondoliär, hvi blef din stad
bedårande liksom den kyss,
om hvilken jag förgäfvad bad
Anninas röda läppar nyss?

Af list och älskog är den full,
och böljan, som mot muren slår,
fast den fått glans af månens gull,
är färgad röd af hjärtessår.

Du vet, att under Suckars bro
dväljs hemligheter utan tal,
att öfver den gick manntro
till helveten af namnlöst kval.

Ro snabbt förbi! En lykta röd
jag på lagunen vinka ser.
Madonna, gif en härlig död —
därom ett vilset hjärta ber!

Vinjetterna äro med förläggarens medgifvande
hämtade ur det hos Wahlström & Widstrand ut-
gifna förträffliga praktverket "Venezia" af
Henry Perl.

“ÄNKANS OLJEKRUKA

ROR BRAGDENS ÄRA BLOTT på stridens mark” är en fråga, som man ofta gör sig, då man står i förundran öfver kvinnoöden, som teckna sig som ovanskliga bragder. Mest beundransvärdt och mest intensivt utkämpas de för visso af kvinnor, kring hvilka en krans af hjärtan knyter sig, hjärtan för hvilka bragden utföres. Kvinnans förnämsta kraffkälla blir väl i alla tider offervilligheten, liksom den varit det i alla tider, som gått före vår.

En sådan fredlig bragd i det tysta har utförts af den kvinna, hvilkens bild pryder denna sida, fru Ingeborg Carlsson, i minst halfva Småland känd under namnet ”Barrafrua”. Jag har ett par gånger förut bedt att få föreviga hennes drag i Idun, men det har hvar gång hetat: ”Nej, du får inte skriva om mig i tidningarna. Jag har ingenting gjort, som är värdt att talas om — inte annat än hvad hvilken kvinna som helst skulle gjort i min ställning”.

Men i dessa dagar har Barrafruas 60-årsdag inträffat, och då kan hon icke längre hejda min penna. I ett nummer af Jönköpingsposten är hon redan presenterad för allmänheten och bär alltså redan på den offentlighet, som synes så många kvinnor så förskräcklig. Men när man vid 60 år kan blicka tillbaka på en lifsgärning, som i eminent grad kan kallas en bragd, då kan det inte hjälpas längre. Då få icke ens fru Carlssons närmaste vänner af hänsyn till hennes nobla känslor af anspråkslöshet och egen ringhet svika den plikten att införlifva denna enkla historia med häfdena. Det är i den svenska kvinnans historia den skall ha sin plats, och raderna om den skola tala till andra kvinnor, uppmuntande, styrkande dem i likartade pröfningar och vittnande om hvad en fast kvinnovilja kan åstadkomma.

År 1876 öppnades apoteket Kronan i Jönköping, och dess förste innehafvare, Alfred Carlsson, apotekare i Lakbäck i Västmanland, flyttade dit med sin unga fru, Ingeborg Carlsson, född Hellström, apotekaredotter från Smedjebacken. Hon var född 1852, blef moderlös vid 15 år och gifte sig vid 20 år. Som husfru hade hon ett stort hushåll att svara för, och det växte raskt, ty barnen blefvo många och vid makens död, år 1889, stod hon ensam i de mest tryckande ekonomiska förhållanden med en skara af elfva oförsörjda barn. Hennes enda inkomst var 1,000 kr. om året af apotekarekårens lifränte- och pensionskassa.

Hon stod då i samma predikament som de flesta kvinnor i hennes belägenhet — att utan ekonomisk uppfostran och träning taga i tu med svårutredda affärer. Utredningen af det vidlyftiga boet var det första. En bland hennes svårigheter var att, så snart ryktet om mannens död spridts i bygden, en mängd bönder och andra kommo med hundar, som de uppgåfvo tillhörde apotekaren, som var en intresserad jägare och hade stora jaktmarker i omnejden, samt presenterade henne räkningar för dessa hundars kost, logi och på många håll dressyr och det för mycket växlande tider. Att kontrollera uppgifterna var omöjligt, det var att ta emot de objudna gästerna och tillfredsställa deras hyresvärdars fordringar. När jag 1893 kom till Jönköping, sade mig ryktet, att summan af alla dessa stora och små vovvar gick till mer än

FRU INGEBORG CARLSSON.

60, men kanske den vuxit något under de mellanliggande åren.

Apotekare Carlsson hade sysslat rätt mycket med tillverkning af tallbarrsolja, därtill föranledd af en bland stadens läkare, som funnit det mycket förmånligt att flytta in granar och enar i sjukrum och alltid hade friska sådana i sin klinik. Denne envisades med att apotekaren skulle åstadkomma ett extrakt, som kunde göra samma nytta med mindre kostnad och besvär, men han var icke mycket benägen därför, ty han menade, att en olja af tillräckligt god kvalitet skulle bli så dyr, att allmänheten icke skulle vilja bestå priset, och för billiga omkostnader kunde man nog koka olja, men den blefve oduglig.

När nu fru C. stod förtviflad inför lifvets bittra pröfning, fick hon från d:r Bokström, som för tillfället vistades i Marstrand, följande telegram: ”Beklagar djupt. Släpp ej tallbarrsoljan”. Och intuitivt kände hon, att här fanns räddningen. Vänner hjälpte henne att få låna pengar och bygga en liten fabrik.

Den affären började icke med eleganta kontorslokaler och papper på börsen. Hemmet var kontor och hon själf var länge fabriken hela personal. Fabriken såg ut som ett stort underligt kök, men den vara, som fyllde förrådsrummet, var icke den, som vanligen fyller skafferier. Det var tallbarr, som bönderna körde in lass efter lass. Tidigt om mornarna såg man dagligen fru C. vandra den rätt långa vägen ut till fabriken, som låg ute vid Dunkehallar, där jorden kunde fås för skapligt pris, och där tog hon emot barren, vägde, räknade och betalade — alltid kontant, alltid ”rejäl”, sa bönderna, men alltid påpasslig, så det lönade sig icke att försöka några fuskmetoder. Så kokade hon oljan, hällde den på flaskor, etiketterade, skötte inpackningen och expedierade den. Själff skötte hon hela korrespondensen och äfven bokföringen, ända tills affären utvidgades, så hon kunde engagera sig hjälp, först och främst inom familjen. Hennes rykte som affärskvinna gick vida ut öfver bygderna. Bönderna och ”barrafrua” kommo väl öfverens, och likaså bra gick det med hennes stora kundkrets. Så har nu ända sedan hon

VARDT ALDRIG TOM“.

1889 startade detta företag, denna änkans olja runnit i en aldrig sinande ström. Hvem känner icke apotekare Carlssons änkas tallbarrsolja, ännu icke öfverglänst i marknaden men känd och använd icke blott i Sverige utan äfven i Amerika och Australien. Tillverkningen af denna olja är en af de industrier, som gjort stadens namn bekant på världsmarknaden.

Men fru Carlssons arbetsdag var endast till hälften fylld, när affären fått sitt. Sen kom barnskaran. Och med pedagogisk mästarehand vårdades den. Hemmet var enkelt och rummen få och små, men allt så nätt och prydligt. Hvar man gick, stötte man på en bädd eller något som kunde bli en bädd, men icke förrän man hade ordnat för natten, tänkte man på dem, ty de voro arrangerade så att de icke störde trefnaden. En dag kom jag dit på genomresa och blef vänligt ombedd att stanna öfver natten. Jag låg länge vaken och lyddes till den lätta andhäminngen från alla dessa små barnamunnar. Jag hade en så liflig känsla af att vi mödrar aldrig kunna släppa den förtjusande tanken, att hvar barn har sin ängel, som står vid dess bädd, men detta hindrar oss ej att ge dem rätt, de förnumstiga, som säga, att denna kloka och goda kvinna ordnat allt så sundt och godt för dem alla, att de voro sunda, friska och glada och att de därför sofvo en så innerligt god sömn. När jag hör unga fruar och deras af nattvak nervösa män klaga öfver att en enda telning tvingar dem att långa tider offra sin sömn på föräldraskapets altare, så tänker jag på fru Carlssons i rosiga drömmar slumrande barnskara och önskar, att hon kunde lära ut åt många sin stora pedagogiska konst.

Nu har skaran vuxit upp, och hvar och en har valt sig sitt lefnadskall. Hennes son Sven sköter nu fabriken, som 1907 lämnades åt ett bolag, sedan arbetet öfverstigit hennes krafter.

Själff har hon bosatt sig i Stockholm, där hon är medelpunkten i ett litet hem, som hålles samman af hennes och barnens arbete.

När hon nu på sin 60-årsdag bärgar en del af sin skörd, som säkert är så rik, att den tillåter ännu mången skördefest, finns säkert intet som gläder henne så mycket som den heder hon har af sina barn. Arbete och ordning har varit dagens lösen i deras hem. Hjälp dig själf och andra är den lärdom hon har att lära ut, icke med många granna ord, utan med ett aldrig svikande föredöme. Hvad ger staten för lön och hvad har den för hedersbevis för en sådan fosterländsk gärning som att ställa upp en sådan kärntrupp i fosterlandets tjänst? Vägrad medborgarrätt.

Hur futtiga och fattiga dessa rader än äro, när man tänker på den kvinnobragd de göra ett svagt försök att skildra, så kommer fru Carlsson att säga, att det är alldeles för mycket rosor — hon har visst ingen bragd gjort. För henne är det klart som ett axiom, att hvar och en skall göra sitt bästa, och det har hon gjort och ingenting mer. Det är för henne klart som solen, att hvar och en skall reda sig och sköta sig och svara för de uppgifter han tagit sig. Det är ingenting att spilla ord och hedersvedermälen på. — Jag tror, att det just är detta jag mest vill tacka henne för och hedra henne för på hennes hedersdag. Det klingar äkta stål i sådan bragd. Det är svenskmanmod och svenskmannastolthet.

JENNY VELANDER.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Half år	3.50	Half år	4.25
Kvartal	1.75	Kvartal	2.25
Lösmr	0.12	Lösmr	0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersonuvelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Nordling: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser de-
25 öre efter text.	biteras 50 öre med 20 %
30 öre å textside.	förhöjning å särskild be-
20 % förhöjning å sär-	skild begärd plats.

Iduns Jubileum Artiklar

UNGDOM OCH DÅRSKAP HÖRA SAMMAN, och en af de ungas farligaste dårskaper har i alla tider varit teatergrillerna. Mot dem och deras ödesdigra inflytanden på unga människors utveckling kan ej nog predikas. — Förste regissören vid vår K. Dramatiska teater visar i nedan-

stående uppsats, hur vansklig den sceniska konstnärsbanan i själva verket är, och dessa allvarliga ord af en fackman böra nog läsas och begrundas af enhver ungdom, som inbillar sig att teateryrket är en behaglig lek, som utan vidare bjuder sina utöfvare guld och ära.

HUR OFTA FÅR MAN INTE HÖRA det ordet och hur lättsinnigt utslungas det inte? I de allra flesta fall gör man sig föga eller intet begrepp om hvad detta "att gå till teatern" egentligen innebär; hur ytterligt allvarligt detta val af lefnadsbana är och hvilka konsekvenser det drar med sig. Man ser bara de ljusa och lockande sidorna, men glömmer eller blundar för allt nervuppslitande hårdt arbete, alla misräkningar och alla plågor, som ligga bakom den glänsande ytan. Visserligen talar den, som manar till eftertanke i detta fall, mestadels för döfva öron, — det är först de bittra erfarenheterna och desillusionerna, som väcka denna till lif — men kanske kunna mina ord någonstades falla i god jord, kalla fram litet eftertanke innan det blir för sent, och då ha de inte varit förgäfvade. Så mycket mera som dessa ord inte komma från någon pryd eller chockerad anförvant utan från en teaterfackman, som i grund känner förhållandena och som mera allmänt opersonligt och opartiskt vill söka belysa desamma.

Inom teaterkretsar har man framför allt på senare tider med bekymmer sett hurusom tillgången på skådespelarkrafter, numerärt sedt åtminstone, tagit allt större och för stora proportioner i förhållande till efterfrågan och behof och man har där äfven diskuterat möjligheterna att söka förebygga detta missförhållande utan att dock ännu lyckas finna något effektivt medel att hindra eller minska tillströmningen. Därtill finns det allt för många teaterdirektörer, som endast se på billigheten af den arbetskraft de behöfva utan att vidare besvära sig med att tänka på kvaliteten, detta till viss grad förklarligt isynnerhet under nu rådande svåra teater-tider, och därtill finns det alltför många, många obetänksamma unga män och kvinnor. Det går så lätt att få ett första engagemang, när man kommer med små pretentioner, och i början måste man ju vara blygsam; ja, man gör till och med i många fall personliga pekuniära uppoffringar för att få komma med. Sedan har man ju naturligtvis genast som i en liten ask de där svindlande gagerna, som man läst om i tidningarna, och då har man ju sina uppoffringar mångdubbelt igen. Och så behöfver man ju inte några förkunskaper i egentlig mening, man behöfver ju bara taga fram alla de skatter som ligga tillreds i ens själ för att med ens vara den fullfjädrade och beundrade konstnären eller konstnärinnan. Har man "gått och läst" litet grand för någon af våra berömda artister, så anser man att mer än vanlig rättfärdighet är uppfylld; då är man ju fullt rustad för sin nya verksamhet —

HON VILL "GÅ TILL TEATERN"!

ett lätt, bekvämt och roligt arbete samt stora inkomster. Det är ju idealet för en lefnadsbana.

Detta optimistiska resonemang har emellertid bara det lilla felet att vara grundfalskt alltigenom. Se vi först och främst på den ekonomiska sidan, så finner man rätt snart att de där tidningsuppgifterna angående gagera äro rätt apokryfiska — i många fall äro de ingenting annat än reklammedel. Visserligen finnas ju rätt så goda gager, men huru många nå upp till dem. Ett ytterligt försvinnande fåtal, som endast kan räknas i bråkdelar af procent. Och undersöker man närmare, skall man finna att äfven dessa höga löner till en viss grad innebära en chimär. Man tänker inte på de stegrade utgifterna som isynnerhet en kvinnlig artist får vidkännas för toaletter etc., hvilka hon själf skall bekosta. När allt detta är frändraget, så återstår det kanske inte så värst mycket af det "lysande" gaget. — Och så var det det lätta, bekväma och roliga arbetet! En om möjligt än större desillusion! Det kan aldrig tillräckligt påpekas, hur arbetsamt, hur verkligt hårdt nervslitande teaterarbetet är endast i och för sig och under de lyckligaste omständigheter. Man anar det inte, förrän man själf fått pröfva på. Man märker snart, att man verkligen behöfver "förkunskaper" och det ganska gedigna ändå. Har man dem inte, så gäller det sannerligen att skaffa sig dem, om man vill hålla sig uppe i kampen för tillvaron. De där inbillade rikedomarna, som lågo färdiga och tillreds inom en, finnas kanske inte, när allt kommer omkring. Åtminstone behöfves det mycken skicklighet i handterandet af de redskap med hvilka man skall häfva upp dem och lägga fram dem inför en beundrande mänsklighet. Och den skickligheten vinnes sannerligen inte på en dag, inte heller utan den hårdaste kamp och strid. Ändlösa repetitioner och öfningar plocka sönder poesien och skönheten och nu gäller det, ifall man har den första och ingalunda lättaste förutsättningen för teateryrket: uthålligheten och energien att genom alla misräkningar, allt ovet, alla fiaskon och förödmjukelser kämpa vidare framåt. Här stupa eller åtminstone förslösas de flesta.

Men låt oss antaga att den unge konstadepten framhärdar och ett följande år änyo infinner sig hos direktören i och för ett förnyadt engagemang. Då ha kanske de egna medlen smält ihop eller försvunnit; man märker, att man måste ha någonting att lefva af — att det finns prosa i det sköna teaterlivet också. Ligger man då det minsta under i kampen, så finns det många, många nya upplagor af den där konstenusiasten och debutanten med "små pretentioner" tillreds och framme, hvilka — föredragas! Äfven om man verkligen kan någonting, så händer det kanske ändå att den billigare kraften föredrages för att nästa år gå samma väg — och man får stå där tomhänt och söka börja på nytt igen, svårare för hvarje gång. Tillströmningen är som sagdt oproportionerligt stor i förhållande till behofvet och så ha vi teaterproletariatet där, hvilket växer med en förfärande precision och hastighet. Jag känner massor af relativt användbara arbetskrafter, som på grund af ofvannämnda förhållande ej kunna få ett det allra blygsammaste engagemang. Och för dem börjar nu den hårdaste kamp för tillvaron. Det finns ej heller någon annan bana, där det är så svårt att "slå om", så framt man inte i tid varnsar sitt misstag och vänder resolut. Så länge man inbillar sig själf och kan inbilla andra att man inte behöfver kunna någonting för att "gå till teatern", så länge man utan de enklaste förutsättningar ändå envisas att göra det och så länge det inte finns något slags kompetens-korrektiv, så länge skall teaterproletariatet finnas och frodas.

Att finna den lämpliga formen för något dylikt korrektiv är ett synnerligen svåröst problem, som skulle bli för vidlyftigt att i detta sammanhang beröra, men en aldrig så liten approximativ blick på förhållandet mellan efterfrågan och behof af teaterarbetskrafter här i Sverige borde vara tillräcklig för att väcka den aldrig så förblindades eftertanke. Statistiskt material saknas visserligen ännu i fullt tillförlitlig form, beroende på svårigheten att få in åskade uppgifter, med hvilket Svenska teaterförbundet f. n. är sysselsatt. Dock ger det redan för handen varande materialet anledning till de allvarligaste reflexioner.

Synnerligen påfallande är att bland dem, som söka sig till teatern, kvinnorna äro i stor majoritet. Kvinnans lifligare och rikare känslolif och fantasi, hennes mera naturliga fallenhet och smidighet kan ju också synas göra henne lämpligare än mannen för skådespelaryrket. Och det är väl heller inte otänkbart att fåfången, lusten att synas, bli uppmärksam och få gå klädd i vackra kläder kan spela sin stora roll härvidlag.

KOSTYMER

för 5 kronor stycket är väl billigt? Sänd Eder gamla smutsiga, nerfäskade kostym i och för kemisk tvätt och präsning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet.

Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kops- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Hvilken flicka i uppväxtåren har inte någon gång sett livets högsta lycka i att få synas på de bräder, som föreställa världen? Men kvinnan dömer helt säkert ännu mera kritiskt och obetänksamt än mannen i dessa saker. Mannen blir tidigare och lättare inriktad på någon viss bestämd lefnadsbana, medan kvinnan åtminstone i de allra flesta fall går och vacklar än hit och än dit — förlorar sig i drömmar. Och då ligger teatern, om hvilken drömmarne under den perioden kanske just särskildt kretsas, så lockande nära; — ett lifligt temperament, ett vackert ansikte är nog för att få tanter och väninnor att i korus utropa: "Ah, hvad du är förtjusande, — du skulle gå till teatern!" Har man så till på köpet varit firad på sällskapsteatrar och "gjort lycka" bland samma kategorier af "konstförståndiga", fått samma entusiastiska råd och försäkningar om att teatern är ens rätta fält, då är det först riktigt färdigt. För mången behöfs det inte mera, ingen annan anledning för att genast börja drömma om att bli en ny Sarah Bernhardt. Man glömmar att det visst inte alltid är de vackra kvinnorna, som genom alla upptänkliga strider lyckas slå sig fram till en konstnärlig och varaktig ställning vid teatern, kanske snarare tvärtom; man glömmar att det hårda arbete, de själsstrider och måhända äfven umbäranden, som följa med den banan, på kortare tid än man anar blekt kindens rosor och gräff fårör i det finaste hull. Och med detta flyr merendels också det lifliga temperamentet sin kos. Litar hon enbart på den rustningen, så är hon snart slagen. Och sällskapsteatern är ingalunda någon probensten att lifa på; därtill har den allt för många förlorade teaterexistenser på sitt samvete. Den synes mig hufvudsakligen vara till för att vilseleda och förringa människors uppfattning om det rätta, konstnärliga teaterarbetet. Teatern tagen som lufsuppgift och yrke är sannerligen ingen lek, det är blodigaste allvar och dess lagrar äro dyrköpta äran den firade och "begåfvade" amatörer anar.

Det allra allvarligaste, när man betänker den starkare tillströmningen af kvinnlig arbetskraft till teatern, är emellertid, att teatern har betydligt mindre användning för kvinnan än för mannen, åtminstone när det gäller dramatisk konst i högre mening. Slå upp personförteckningen i snart sagdt hvilket dramatiskt verk som helst — med undantag för franska "foalettuppvisningspjäser" förstås, — och ni skall finna att proportionen mellan manliga och kvinnliga roller i medeltal lugnt kan sättas till 10 mot 1. På 10 män kan 1 kvinna få plats och sysselsättning! Och när så till på köpet kvinnan är i majoritet, så bör väl den ringaste reflexion säga henne att utsikten för att lyckas komma upp till tinnarne, att få sin vackra dröm realiserad står i minimal proportion till misslyckandet. Om jag rådt mannen att noga betänka valet af teatern som lefnadsbana, så bör kvinnan göra det 10 gånger noggrannare, och ej lätt sinnigare, hvilket nu merendels sker. Ty hvilket arbetsfält väntar alla de öfverskjutande? Jo — "benpjäser" med mer eller mindre lätt kostym, revyer, operettkören eller det rena statisteriet. Och den som "gått till

Nordiska Kompts textilställning.

PRAKTSTYCKET PÅ FRU GRAFSTROMS textilställning å Nordiska kompaniet är den altarspets, afsedd för Ronneby kyrka och skänkt af Ronneby damer, hvaraf vi här afbildat ett prof. Det är en italiensk spets; écou, mönstret har komponerats af fru Starck-Lilienberg, den kända

Anna Lidbeck

Aina Rietz.

Tora Samsioe

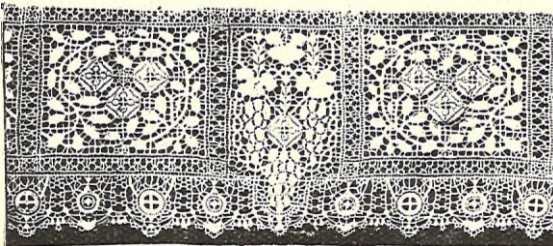
Karin Torbrand.

De svenska ambulanserna till krigsskådeplatsen.

I MEDDELA I DAG PORTRATT af de fyra Röda-Korssystrar, som tillsamman med öfversköterskan syster Emma Kruse, hvars bild vi återgäfvö i förra numret, afrest till Belgrad, Serbiens hufvudstad. De tre ambulanserna ha nu alla, enligt ingångna meddelanden, ankommit till respektive Grekland, Turkiet och Serbien och påbörjat sin verksamhet. Den grekiska ambulansen, som reste först, har från Aten förflyttats till sätet för grekiska högkvarteret, Kozani i Macedonien, där den nu arbetar. Den har haft att genomfara de trakter, där den grekiska hären gått fram och där kriget härjat på det ohylligaste. Ambulansen i Konstantinopel arbetar på stora sjukhuset å Seraljudden, och är enligt telegram i "fullständig trygghet". Ordföranden i turkiska "Röda halfmånen" har genom svenske ministern i Konstantinopel uttalat sitt tack till Sverige för hjälpsändningen. Ambulansen till Serbien har likaledes sändt telegrafiska meddelanden om lycklig framkomst.

Det har, som bekant, varit frågan om att äfven sända en afdelning till bulgariska armén, hvilken såsom herre öfver de stora slagfälten skulle ha den svåraste uppgiften vid sjukvårdens ordnande. I dagarna har emellertid ett afböjande svar ingått från Bulgarien. I detta land reder man sig själf! Tsaritsan Eleonore af Bulgarien lär ju också ifrigt ha arbetat på ordnandet af landets Röda-Korsverksamhet. Klädd i Röda-Korsdräkt deltar hon aktivt i vården af de sårade.

teatern" med andra och högre vyer får då pröfva på, hur det känns att tömma förödmjukelsens kalk i botten.

Mången torde kanske efter läsningen af ofvanstående utbrista: "Ingen är väl så galen att ägna sitt lif åt ett arbete, som har så många skuggsidor att uppvisa och som är så riskabelt!" — "Hur kan det då finnas folk, som arbeta vid teatern och som ha kommit fram där, varit och äro lyckliga i detta sitt arbete?" — Jo, det finns folk som äro så "galna", och som ha rätt att vara så galna, som skola vara så galna! Och det är de, som inte af slump eller lätt sinne ägna sig åt teatern, utan som af en obetyinglig inre makt drivas dit, som med alla dessa skuggsidor klart för ögonen, efter noggrannaste själfpröfning och oakadt allt hvad de själfva spjarna emot, inte kunna annat än på nåd och onåd viga sitt lif åt Thalias tempeltjänst — det må nu bära eller brista. En makt i släkt med den, som trots umbäranden och trots sjäslig pina obetyingligt drifver människan att dikta, dikta för diktens egen skull, — ja, jag skulle vilja säga i släkt med den makt, som drifver den reflekterande mannen eller kvinnan till — klosterlöftet! De — men endast de äro de verkligt kallade; står du på den grundvalen, så gå ditt ödes fullbordan till mötes — till seger eller undergång, till en slags — lycka midt i olyckan! — Det är till denna grundliga, allvarliga själfpröfning jag med mina ord velat mana de unga, som drömma. Men sen till, att I ären vakna från drömmen, innan I träden innanför dörrarne till Thalias tempel, att I med öppna ögon och klar tanke träden ditin, annars kan uppvaknandet bli ödesdigeri. Som hemlösa främlingar fån I då smyga kring templets väggar, skylande er med paltorna af edra drömmar, hvarje ögonblick i en dödlig rädsla för att bli ertappade som inkräktare och omildt körda på dörren eller i lyckligaste fall bli lägsta tjänstehjon. Hvert går nu vägen i det stora kaos, där I stån frysende, beröfvade ungdomsdrömmarnes varma klädnad?

Mångfaldiga unga människor ha bedt mig om råd i detta ämne och mina råd ha alltid varierat efter ofvanstående tema. När jag efter allmänna föreställningar och belysande exempel börjat tala om själfpröfningen och den inre äkta öfvertygelsen, som tvingar trots allt, ha de flesta börjat reagera, satt upp betänksamma miner samt fått brädt med att taga afsked. Jag har aldrig sett dem sedan, åtminstone inte vid teatern. En del ha morskt hållit i sig och förklarar sig beredda på allt; de kände det "precis så", men känslan måtte hos de flesta af dem snart börjat svalna, ty det är blott några få, som kommit igen eller som jag sedan hört något af. Onskvärdt vore att jag kunde nå samma resultat med mina tryckta ord, ty då kunde vi ha hopp om att få den rätta rekryteringen af teatern. Jag vågar tro och hoppas att det skulle kunna vara ett slags korrektiv mot det växande teaterproletariatet — på sitt sätt.

GUSTAF LINDEN.

En altarspets till Ronneby kyrka.

föregångerskan å spetsömmens område, och Nordiska kompaniet har gifvit den ett mönstergillt utförande. I kompositionen återfinner man den kyrkliga symboliken: rosorna med korse, solhulet, timglaset, drufvorna och axen, det hela gör ett synnerligen förmänt intryck.

För hudens värd och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON J. SIMON, PARIS.

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

Cerebos Salt

— garanteradt rent och välsmakande.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

EN KRONA för ett hem.

ET FINNS MÅNGA SLAGS MÄNNISKOR, goda och dåliga, rika och fattiga, bildade och obildade. Skillnaden dem emellan kan vara så himmelsvid, — man jämföre den öfverförfinade kulturmanniskan och den lumphöljde utelligaren i hufvudstadsskogen — att man måste fråga sig, om de verkligen tillhöra samma släkte. Och dock ha de alla ett gemensamt, de äro människor, som kommit nakna till världen och skola gå nakna ur densamma.

Men somliga ha från första andetaget de dragit haft det väl beställt. De ha födts i goda hem, vårdats och omhuldats likt dyrbara plantor, fått närande föda, uppfostran och kunskaper. Sol och kärlek ha rikligen flödat öfver dem.

Dessa äro så att säga lifvets söndagsbarn. Mycket har gifvits dem och mycket skall också krävas af dem.

Fredagsbarnen äro alla de, som under uppväxttidens grundläggande år saknat de flesta af dessa betingelser för en god utveckling — som lidit brist på luft och näring äfven i andlig bemärkelse och hvilas lifsriktning bestämts under trycket af fattigdom och okunnighet i en förråande omgivning. Om bland dessa styfmoderligt lottade åtskilliga snafva på vägen och gå ner sig i samhällsträsket, hvem kan undra därpå!

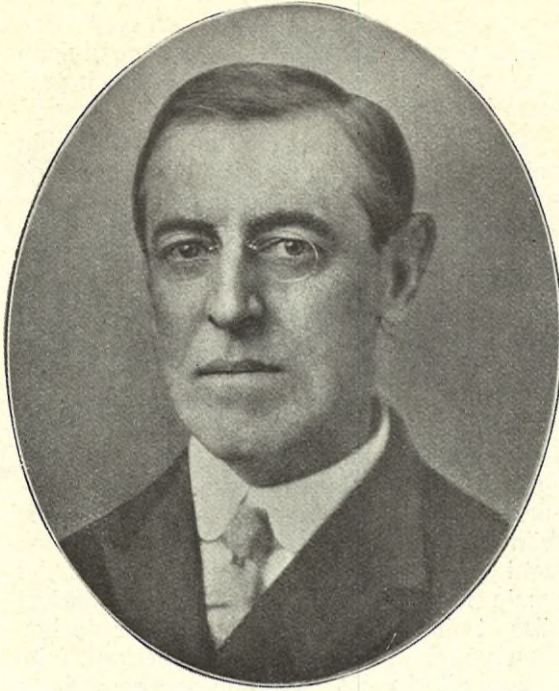
Enligt uppgift räknar vårt land omkring 60,000 alkoholister, sjuka, viljeslappa människor, som kräva fysisk och psykisk behandling för att om möjligt åter göras lifsdugliga. Samhället har visavi denna sorgliga armé en stor skuld att sona.

Flera alkoholistanstalter för män ha också med hjälp af statsanslag upprättats, men för våra kvinnor har intet gjorts, om man undantar ett par mindre privata hem, hvilas dryga afgifter porförbjuda mindre bemedlade. För dem finns faktiskt ingen utväg, och de som ha med dylika fall att göra, stå alldeles rädlösa. Är det icke upprörande att kvinnor, som i tid behandlade kunnat räddas åt sin familj och samhället, få gå under af brist på rationell vård?

För att i någon mån fylla detta stora behof beslöt för ett år sedan Hvita Bandet på uppmaning af såväl läkare som andra intresserade att söka få till stånd ett alkoholisihem för mindre bemedlade kvinnor. En insamling för ändamålet igångsattes, äfven ett upprop i Idun infördes, men resultatet blef ganska klen. Emellertid har man sagt oss, att om Hvita Bandet blott först skaffade hemmet, så skulle pengarne komma, då de behöfdes. Nu behöfvas de, ty hemmet är inköpt, ett förtjusande vackert litet ställe, högt och sundt beläget vid en leende sörmlandssjö och skall inom kort öppna sina portar för 10 à 12 patienter. Alla goda medel skola anlitas till stärkande af deras försvagade vilja och nedbrutna fysik samt väckandet af den slumrande ansvars-känslan. Här skola de, ställda under ett verkligt hemlifs fostrande inflytande, under omväxlande sysselsättning såväl inomhus som i trädgården, med husdjuren och å åkern, bli i tillfälle att lära glädjen och välsignelsen af ett ordnad arbete, något för många af dem alldeles främmande. En för den krävande uppgiften hängifven och kvalificerad föreståndarinna är redan funnen.

Men nu behöfvas pengarne!

Egendomen är blott till en mindre del betald, yttre och inre inventarier skola köpas, och ett rörelsekapital för det första arbets-

PRESIDENTEN WOODROW WILSON.

ALET AF DET DEMOKRATISKA partiets kandidat, Woodrow Wilson, till Förenta staternas president, kan hälsas med glädje äfven i Sverige, som har så många af sina barn under den nye presidentens välde. Wilsons seger betyder ju nämligen folkets seger öfver de egennyttiga yrkespolitikerna, som hittills styrt landet. Den nye presidenten är icke blott en känd vetenskapsman, som spred glans åt det universitet i Princetown där han var rektor, han har också såsom guvernör i New Jersey visat sig vara hvad Amerika bäst behöfver: en opartisk, oegennyttig och fast styresman. Genom honom hoppas man på revision af de höga skyddstullarna och ändligen ett verkamt ingripande mot trusternas härjningar. Först nästa år flyttar Wilson med hustru och tre halfvuxna döttrar in efter den grundligt slagne Taft i Hvita huset. Hvad Roosevelt angår, så hjälpte honom hvarken hans outtröttlighet som talare, det dramatiska attentatet eller hans kvinnliga anhängares bullmoose-hattar. Wilson valdes med en förkrossande majoritet.

.....
året är absolut nödvändigt. Hvarifrån få erfordrerliga medel?

I sitt stora bekymmer vände sig Hvita Bandet åter till Idun, som, varmt intresserad för saken, lofvade att bana väg till dess talrika prenumeranter genom att med detta nummer låta följa en postanvisning, ställd på Hvita Bandets kassaförvaltare och ifylld med det anspråkslösa beloppet af en krona.

Hvad betyder med nuvarande låga penningvärde en krona mer eller mindre för den enskilde? För den fattige brödet för en dag visserligen, men för den mera burgne kanske endast ett inställt teaterbesök eller försakandet af någon liten lyxartikel.

För Hvita Bandet betyder denna krona plus många andra befrielse från tyngande bekymmer och för dess tilltänkta skyddslinor möjligheten till upprättelse.

Så vågar Hvita Bandet tro, att Sveriges lyckligt lottade kvinnor, alla dess söndagsbarn, gärna vilja vara med och grunda ett kärlekens hem för fattiga, sjuka medsysstrar och att de med glädje skola offra sin krona.

Men kära, hvad du vill göra, gör g e n a s i ! Förlägg icke den lilla lappen, utan gå med den till postkontoret. Det är din skärf, som skall sätta kronan på verket...

TORA FRIES.

LILLE LOUIS.

Af Anna Lenah Elgström.

I.

ATTVINDEN RYCKTE I DET lilla fönstret, hvilket stod öppet bakom gallret. På andra sidan väggen i cellen intill ekade de tunga, långsamma stegen af någon, som i rastlös oro gick af och an.

Men härinne var det tyst och stilla.

En mycket spenslig, ung och liten kvinna låg raklång på bänken, så orörlig som om hon sofvit. Hennes långa, tjocka hår flöt upplöst i halmen omkring hennes axlar — i dess vilda, mörka ström lyste hennes magra, höknästa ansikte, likt en fin, blek liten människära genom skymningen, hvilken fyllde den kalla, brunnsliknande cellen med sin dofva beklämning — liksom till randen, så att icke en droppe mer tycktes kunna få rum.

Vinden saktade och stegen blefvo allt tydligare.

Dröjande, utan att öppna ögonen, vände flickan hufvudet åt sidan med en rörelse af fålig trötthet och lyssnade — mekaniskt räknande dem. Ett, två, tre, fyra, fem, — från dörren till fönstret. Ett, två, tre, fyra, fem — från fönstret tillbaka till dörren igen. Ett, två, tre, fyra, fem, — detsamma, alljämt detsamma, natten igenom tills dagen grydde. Och detsamma, alljämt detsamma alla kommande dagar och nätter tills den morgon äntligen ingick då stegen för första gången icke vände vid dörren utan fortsatte ut genom den.

Ett, två, tre, fyra, fem — och sedan tystnad — en plötslig paus af kall, förstenad väntan — aldrig komma de dock igen — de samma stegen. Men väl nya — alltid nya — ett, två, tre, fyra, fem — så höllo de på en tid och därpå åter tystnad...

Hur många hade hon icke sålunda hört komma och gå — ett, två, tre, fyra, fem — komma och gå — tills hon blifvit liksom yr i hufvudet af det och allting flutit samman till en enda lång, dvaligt sakta framglidande dröm, evigt genljudande af det osaliga trampet. Ständigt bortdöende men ständigt åter förnyadt ekade det fram genom det stora lyhörda rättboet af mörka, stinkande små celler och fuktiga, slingrande gångar, hvilket fyllde Conciergeriets äldsta och sämst beröktade del. På dess botten, där murarna voro tjockast och cellerna smala som skorstenspipor, låg hon nedvräkt och kanske bortglömd — hvad visste hon! Stilla sjönk hon blott med hvarje dag allt djupare in i sin gråa, genljudande dvala — märkte till slut knappast de entonigt växlande skymningar och gryningar, hvilka voro det enda som lefde och rörde sig härnere i det kalla, ruttna dunklet. Hur många som smugit förbi — om månader eller kanske blott veckor skilde denna natt från den sista i friheten — i lifvet — det mindes hon därför icke så noga. Det ville hon icke minnas. I sitt hårdt själfuktade, praktiskt viljehärskade unga sinne sade hon sig att hur lång eller kort den tiden varit så hade den dock gått och äfven den ständigt framglidande nya skulle ta slut en gång och hon få dö riktigt. Hvad tjänade det då till att räkna efter och bli otålig — att väcka upp sig själf och minnas — minnas den där sista kvällen — den då hon ännu varit värdig att lefva — värdig att bära sitt stolta, tunga, gamla namn — Louise Quintin de Kercadiou med ära — att hålla sin smala, unga nacke rak bland sina gelikar och öfver Racines dramer drömma sig hans hjälfinnors hugstora öden — värdig att fritt se sin fader och broder i ögonen.

— O, de kära — de kära...

Hon satte sig häftigt upp — så plötsligt ångestfullt klarvaken som blott denna tanke förmådde göra henne, då den trängde genom hennes skyddande dvala med ett knifstygnns olidliga smärta. För den kunde hon aldrig värja sig, hvad hon så annars kunde — dagligen måste hon sarga sig själf — hvar morgon då fångvaktaren kom bäfvande fråga honom om han fått reda på något om dem — måste fastän hon på förhand visste hans oföränderliga nej. Och om hon längtade till sin dödsdag var det till en del för att hon då på sin vandring upp till fängelseporten hoppades kunna uppsnappa något — kanske få veta åtminstone faderns öde — om han ännu lefde.

Fast han var nog redan död.

Stilla lade hon sig ner igen och drog håret öfver ansiktet. Icke ens mörkret fick se hennes gråt — så hade han själf lärt henne. Men de heta, vemodiga tårarna stodo icke till att hejda. Bittert och ofärligt trängde de fram vid tanken på att han kanske redan gått till döden — utan en enda vän vid sin sida — ty, som den stoiske, Plutarkdyrkande gamle brefagnare han var, hade han icke ens i fängelset dragit jämnt med sina frivola parisiska sländsbröder — och i sin ensamhet pinad af ovissheten om sitt älsklingsbarns öde, sargad af misstanken att hon kanske dock till slut, öfvermannad af förfäran, med beråd mod svikit honom.

Hon drog en hårlänk mellan fänderna och bet i den för att icke snyfta högt. — Kunde han annat tro — utan ett ord hade hon ju blifvit borta sedan hon hört hans dom. O, de timmarna — de där sista timmarna — hon måste minnas dem, hon ville minnas dem, fastän det smärtade så mycket. Ty under dem hade hon ju senast sett sin broder, sist kyssit sin fader.

Hela eftermiddagen igenom hade hon suttit orörlig vid bordet i hans cell, där ett litet ljus fladdrade, och stirrat in i dess oroliga låga, tills hennes ögon värkte, lyssnande med hela sin varelse efter hans återkomst från rannsakingen inför Revolutionsdomstolen. Men timmarna gingo, ingenting hördes och slulligen bultade blodet så hårdt af ångest öfverallt i hennes kropp att hon ingenting heller kunde höra. Förrän hans haltande men lifliga gång plötsligt slamrat till alldeles utanför dörren. Då hade hon sprungit upp med ett skri af glädje men hastigt åter rätat till sig, så stelt behagfullt och stolt, som hon visste han ville ha henne, och hastigt gjort sitt lifliga, lilla ansikte uttryckslost högdraget för fångvaktarens skull. Men denne kom icke in — ropade bara till henne utifrån korridoren att mer än en kvart fick hon icke vara kvar, ty klockan var snart sju, och slängde sedan igen dörren, så häftigt att markis de Kercadiou nästan föll in i rummet, utan att dock förlora något af sin styfryggade värdighet.

Så snart de blifvit ensamma sträckte han ut sin hand till hälsning och hon böjde sig ner för att som vanligt kyssa den. Men i samma stund tog han henne i sina armar och tryckte henne hårdt intill sig. Då förstod hon — så hade han aldrig förr gjort.

Med ansiktena tätt ihop — tvenne vackra skarpa hökansikten, i detta ögonblick förunderligt lika hvarandra i sin masklikt stela behärskning — sågo de djupt in i hvarandras bruna ögon. Därpå lyfte han handen och strök henne ömt öfver ansiktet — det var som försökte han riktigt inpränta i sitt minne dess smala oval, utmagrad, men ännu mjukt brunblek och strödd med små fräknar öfver den korta näsan. Med fingret följde han

smekande hennes lilla hufvuds käck linje, från pannans runda hvalf till den tvärklufna hakan, liksom ville han för sista gången njuta dess prägel af seg ung styrka, god och glad ännu i undergången.

Så log han — en liten grimas af dödlig smärta, hvilken bröt fram ur hans dragspända dödslugn likt en hastigt förbiskymtande blix. — Lille Louis, käre lille Louis! sade han nästan ohörbart lågt och blidt. Dotterns ögon skyggade häftigt åt sidan. Det var hennes smeknamn detta, förorsakadt dels af en viss outrotlig pojkaktighet hos henne, dels af hennes fabelaktiga likhet med den ett par timmar äldre tvillingbrodern — vicomte Louis Quintin, till åtskillnad från henne kallad "store Louis" — som, äfven han, nu satt fången i Conciergeriet. Och det påminde henne bedöfvande plötsligt om de drömligt aflägsna dagar då de alla tre ännu lugnt och lyckligt lefde tillsammans i det gamla fäderneslottet af gråsten vid hafvet nära Saint Cast — de ljusa dagar då hon ännu vågat öppna läpparna till skraft, icke som nu alltid måst hålla dem hoppessade af fruktan att en klagan annars oförvarandes skulle slippa ut.

Nu slöt hon dem därför ännu hårdare tillsammans och blinkade ifrigt för att få ögonen torra. Genom de kvädda tårarnas brus hörde hon blott otydligt faderns hackiga, högdragna röst berätta om rannsakingen. — Men jag svarade dem icke ett ord, slöt han hårdt, det hade ju varit att erkänna deras befogenhet som domare, de slaktarna! Äfven om det kunnat rädda mitt hufvud skulle jag icke gjort det!

Då kunde hans dotter åter se upp. Med brinnande klara och torra ögon blickade hon rakt in i hans och log af stolhet öfver honom, det kärleksfulla, stjärnlikt strålände löje han älskade. Hon tvang sin röst fast och metallklar som vanligt. — Ni faller med ära, min far, då gör allt annat ingenting! nästan sjöng hon.

Deras grepp kring hvarandra hårdnade. Starka och trotsiga tryckte de trofast hvarandras händer till afsked, lysande bägge i stark och oböjlig glädje öfver det enda, som stod dem åter, det enda som icke kunde ta gas från dem — det största i världen för dem — äran.

— — —
Men flickan som låg stilla i mörkret skakade vemodigt på hufvudet. Hon mindes ju att hon också då med sin faders hand i sin tänkt på att hon snart godvilligt måste lämna från sig äfven det sista — äfven äran — för ärans skull.

— — —
Hon hade stått kvar utanför hans dörr en liten stund för att hämta mod. Ty vid dess tröskel upphörde ju hennes sista tillflyktsort — det enda ställe som ännu var rent och högbolet lugnt i den vilda feberhvirvel af fasa, smuts och vrede tillvaron blifvit. Därinnanför dröjde ännu kvar en blek illusion af hennes forna skyddade upphöjda ställning som dotter af Bretagnes äldsta och ädlaste hus. Men blott några steg och hon var åter endast ett flämtande, skyddslost villebråd, för hvem som helst att jaga — en liten ensam, fågelfri stackare som för hvar steg framåt måste knyta händerna för att få mod att ta nästa. Och det var så många att ta; så långt genom gatorna till det lilla kyffe hon hyrde i ett smutsigt hotell nära Saint Sulpice, så långt bara till fängelseporten — så många män att möta dessförrinnan, så många befläckande ögon att skygga för. Öfverallt glimmade de fram som på lur ur det flämtande, röda dunklet mellan de enstaka purpurskärnade lamporna. Utefter de sling-

rande korridorerna sutto hoptals af fångvaktare på de väggfasta bänkarna och spelade kort i det ovissa skenet, hvilket kastade långa blodiga reflexer på deras blanka oklippta hår och den feta glansen på deras smutsiga kläder. De ropade skraftande grofva ord mot henne — hon måste gå som genom ett smutsregn. Vid ljudet af rösterna lyfte vakthundarna, Conciergeriets beryktade hvita doggar, sina väldiga rinnande käftar bakom sina herrars ben och morrade åt henne. Hon ville springa men tvingade sig att gå mycket långsamt och stolt. Då hon kom ut i den ore-gelbundna försal, hvari afdelningens korridorer utmynnade, blef det litet lättare, ty den var strömmande full af folk — besökande hos fångarna som hon själf, hvilka i likhet med henne försökte komma ut så obemärkt som möjligt, men mest privilegierade nyfikna, hvilka skraftande sågo sig omkring som på teatern. De knuffade skämtande på hvarandra, då hon skyndade förbi, utan att se sig om åt höger eller vänster, med brinnande kinder och mycket rak i sin svarla klädning och bruna schal öfver hvilken hennes små händer dock skälfdes som asplöf. Ty trenne gånger hejdades hon af några grupper eleganta unga herrar, hvilka bredde ut armarna mot henne och gycklande gjorde henne ohöfviska frågor. Tyst och beslutsamt arbetade hon sig vidare, lyckades utför en trappa komma ned i en lugnare korridor och sprang den uteder, skälfvande af vrede och skam. Det kändes numera allt offrare som om all världens orenlighet ohejdad strömmade in öfver henne. Aldrig mer skulle hon kunna bli ren.

— Nej, aldrig mer, sade hon sig med ångestfullt darrande läppar. Ty gingo också alla de andra skymfliga, heta märkena bort — det hetaste, det mest pinande var redan alltför djupt inbrändt — för alltid klibbade det vid hennes svala, rena hud och gjorde hennes egen kropp till en vämjelse för henne. Och dock var det ännu blott minnet af en enda mans ögon — en man, hvilken aldrig talt henne till, men som mötte henne oftare än någon annan och för hvar gång såg på henne liksom allt säkrare på sin sak tills han nu — hon kröp hop af smärta vid minnet — tills han nu log mot henne i förbigående, som man ler mot ett litet djur, hvilket man köpt, men ännu låter gå fritt af brist på tillfälle att sysselsätta sig med det.

— Men, o Gud, jämrade hon sig tyst där hon gick — det värsta, det ohyggligaste af allt var ju att han hade rätt till det! Hon hade ju icke undvikit honom, icke vändt honom ryggen — tvärtom tvingat sig att möta hans blickar, uppmuntrande, löftesrikt. Ty han var fängelsets underdirektör — medborgaren Pierre Barère — och hade all makt och alla nycklar i den afdelning där brodern satt fången — den förfärliga labyrint af halft underjordiska hålkor och gångar, i hvilken de unga männen, hvars längre lif och större krafter gjorde dem farligare än de gamla, voro isolerade från all gemenskap med yttrevärlden. Hennes enda möjlighet att komma i beröring med brodern låg sålunda i Pierre Barères hand. Och därför visste hon med sig att när helst han vinkade skulle hon få kraft att göra våld på allt i sig och gå till honom.

För broderns — för broderns skull.

Den gamle som hon nyss lämnat, han var beredd att dö — han var redan så långt kommen på den aflägsna vägen att det icke var lönt kalla honom tillbaka. Med lisa mindes hon hans stolta fjärrskådande ögon. Den blicken kunde aldrig mer vändas mot närmare håll — den hade sett att lifvet numera var sådant att döden var en gammal ädling värdigast.

Men brodern var ung. Och djupt därefter i sin kalla, ensliga graf led han dens outhärdliga kval som skall dö innan han ens börjat lefva. Med svidande ömhet mindes hon den sista skymt af honom hon stulit sig till innan han, rak och styfnackad som alla af hennes blod, hvisslande försvann bakom den tunga dörren till sin cell. — Ack, inifrån den hade hon sedan ofta hört gråt. Hon vågade icke säga det till fadern, som skulle vredgats, men hon hade hört mera än så — hört höga rop af ångest, suckar och jämmer, liksom utvärkta ur ett af smärta halft uppränt hjärta.

Han var framtiden — ättens framtid — det var öfver den han grät — icke öfver sig själf, försvarade hon honom med i sitt sinne. Det var all den oåterkalleligt förspillda tiden han sörjde, allt det han skulle förmått uträtta för den goda saken om han varit fri.

Hon bet ihop sina små tänder tills allt vänligt, vekt och gladlynt som annars gjorde hennes ansikte mjukt och ungt försvunnit och det stelnat och åldrats till en stenhård, hvit mask, lysande af obarmhärtig vilja.

— Han skulle bli fri — framtiden skulle räddas!

Hvad gjorde det sedan hvad som blef af henne. Hon var ju bara en flicka — för ätten betydde hon mindre än intet i jämförelse med honom. Visserligen var hon ju starkare än han — ja, men just därför!

Ty af Plutark och af sin far, men mest af sitt eget stolta unga hjärta, hade hon lärt sig hylla den hårda och höga läran om den starkes ansvar för den svagare — det pris han hade att betala för denna sin värdighet.

Det var högt, men var det för högt för honom, hade han icke rätt att räknas bland de starka.

Kände han det icke som sin ställnings privilegium att få bära de svagares bördor, var han den icke vuxen.

Förmådde han icke uppoffra sig utan att förminska var han för lifen.

Tillräcklig — det var blott det, som kunde förlora allt utan att dock ha förlorat något. Ingen annan var en rätt hjälpare, ty ingen annan kunde ge bort sitt dyrbaraste likt en värdelös gifva.

Men blott en sådan hade full rätt att gifva.

Sådana voro fordringarna — de som förmått uppfylla dem få och skulle så förbli.

De voro mycket ensamma också — från nästan allt ljuff, ljusst och tröstande i världen voro de uteslutna af sitt ansvar — deras stränga ansvar, som äro till för ärans skull — icke för sin egen.

Hon själf var ju blott ett ensamt, svagt och okunnigt barn.

Men likväl kände hon att hon ingenstädes annars hörde hemma — kände igen den starka, kalla luften kring dem som sin egen unga själs hemlandsluft.

Hon andades den nu.

Rysande, isande glad gick hon genom de allt mörkare och smalare gångarna liksom in i ensamheten — djupare och djupare in.

Några steg ännu — så stod hon ansikte mot ansikte med Pierre Barère. De hade mötts just i det lilla svarta prånget alldeles utanför hans enskilda rum. Inte en människa syntes till på något håll i det tätnande dunklet. Ögonblicket var gynnsamt — han tog ett steg framåt och grep henne öfver skuldrorna. Vild af vrede och vämjelse arbetade hon på att komma loss — en annan gång — uppskof — o, Gud i himmelen, hon kunde inte! Men blott för ett ögonblick — så kom hon ihåg — — Begagnade hon icke tillfället nu fick hon aldrig igen det. Det var ju bara en lyckträff att hon ännu gick lös — hvilken dag som helst kunde hon bli angifven.

Flämtande som i dödskamp betvang hon sig — blef stilla och log, log, log, tills hon tyckte hennes hjärta hastigt sprang sönder och hon kunde le obehindradt ut i tomrummet.

Intet — intet var kvar, kände hon i underligt häpen och smärtsam kyla — helt plötsligt hade det försvunnit, det sista som ännu bundit — hoppet om den ädla kärlek, som en gång i en ljusare framtid skulle träda henne i möte och räcka henne sin trofasta hand till en ärofull gemensam vandring genom lifvet. Aldrig mer skulle hon våga drömma den drömmen — var den ovärdig nu.

Borta — borta — allting borta.

Och hon därför fri.

Ingenting höll ju längre igen. Från allt var hon löst, från hvarje hänsyn, hvarje tvekan — ändligen hård nog.

— Ja, ändligen, tänkte hon och inom henne tändes därvid liksom ett isande hvitt ljus — ändligen kände hon att hon var härdad färdig — var blifven en ensam och oförfärad, som lugnt reste sig i mörkret till en kamp, en seger och intet annat ville eller åträdde än detta och sedan döden.

Det var mot den hon log med skoningslös glans i sitt hjärta då mannen drog henne in genom sin dörr och hon öfver hans axel såg in i mörkret med lysande klara och kalla ögon.

— — —

Öfver hennes ansikte spred sig i cellens mörker liksom ett eko af detta leende. Den kyliga tanken svalkade henne änyo — döden — den rena döden som tvärfade bort all smuts — den barmhärtiga döden — hennes vän och tröst.

Hade icke den funnits undrade hon ändå om hon vågat. Det var vissheten om denna sista tillflykt som gifvit henne kraft att utvärda allt det förfärliga. Och då den gråa morgonen kom och hon stal nyckeln till sin brors cell från den sofvande, druckne mannen och smög sig bort från honom var det samma visshet som intalade henne mod att åter ge sig ut bland de levande.

Hon stannade ett ögonblick utanför dörren och såg sig omkring i osäker vemodig undran. — Hvad allting förändrats sedan i går — så mycket fjärrare det blifvit — så likgiltigt aflägsat att det kändes som lefde hon icke längre i det — blott läste om det i en bok. Liksom från en annan värld hörde hon på afstånd det vanliga förvirrade sorlet af många människors röster och steg från fängelsets öfre regioner. Men här nere, där fångarna aldrig släpptes ut och inga besökande tillätos komma, var tyst, kallt och mörkt som alltid. Fångvaktarna hade redan gjort sin rond för dagen — ingen såg henne då hon smög sig fram till trappan, hvilken ledde ännu djupare ned — plötsligt mycket brådsande, ty hon hade känt att ville hon utföra sitt uppsåt måste hon skynda sig. Allting blef ju allt dunklare och oredigare kring henne med hvar sekund — likt en svart springflod steg den förtviflade vämjelsen upp mot hennes hjärta. Men med sina yttersta krafter piskade hon sig framåt för att hinna före det hotande mörkret — det fick icke skymma hennes planer — sedan — sedan kunde allt gärna få gå sönder. Men ännu en stund måste hon ha sig själf i sin makt.

Och hon hann — ännu uppränt och kallblodig nådde hon sin brors cell och låste ljudlöst upp dörren, sprang in och drog pilsnabbt igen den efter sig. Längst inne i skymningen hörde hon broderns röst ge till ett rop af häpnad — hon vände sig om och än en gång ropade han till. Men då han ville

rusa fram till henne lyfte hon hejdande händerna, slagen af plötslig fasa — han fick icke komma henne nära och märka hennes förnedring — icke röra vid henne och befläcka sig!

Han hade tvärstannat vid den förtviflade vädjan, som låg i hennes åtbörd — ett ögonblick var det tryckande, andlöst frågande tyst i dunklet mellan dem. Hon kände att det höll på att bli farligt — hastigt började hon tala för att få igen herraväldet öfver honom och sig själf — framlade brådsande sin plan — skyndade sig att dränka honom i en ström af lidelsefullt manande ord — för att så fort som möjligt rycka honom med sig och få honom bort — innan han började tänka och undra igen — innan hon blef svag. Men ännu var hon det icke. Han darade snart af jubel, häpnad och missstro på en gång. Han ville fråga, få förklaring, protestera mot att hon uppoffrade sig för honom, men hon villade bort hans invändningar, tystade honom med skämt, tvingade honom med sig i den hvirvelstorm af vilja han sedan barndomen var van att underkasta sig. Det var viktigare saker det gällde nu, lif eller död för honom eller henne, men han förmådde icke tillbakavisa lifvet. Hufvudyd, förvirrad, just som hon ville, måste han lyda — hon var som en kall ljungeld af bristande kraft, där hon stod öfver honom — han hade intet annat val och var innerst inne glad att han slapp det.

Brådsande bytte de kläder och en kvart efter det hon kommit till hans cell stod han frmför henne med sitt korta, svarta hår gömdt i hennes stora hvita hufva och klädd i hennes svarta klädning med den bruna schalen öfver axlarna. Hon gaf honom nyckeln och sade honom hur han skulle låsa celldörren utifrån för att fångvaktaren icke genast skulle ana oråd — hon gaf honom det sedan flera dagar färdigskrifna brefvet till en i förväg vidtalad bundsförvant, hvilken väntat honom redan en vecka — darande, ty nu började hennes krafter sina, beskref hon noga de farligaste punkterna på hans vandring upp till bottenvåningen. Ty väl däruppe var han nästan utom all fara — så fulla af besökande som korridorerna voro var det föga troligt att man i vimlet skulle ge närmare akt på någon som var så förvillande lik den inom fängelset välbekanta medborgarinnan Quintin. Så öppnade hon försiktigt dörren — korridoren låg öde — hon sköt honom sakta från sig — med bortvändt hufvud, ty hon grät. Hon skulle ju aldrig mer få se honom och hon hade så oändligt gärna velat kyssa honom till afsked. Blek, med tårar i ögonen räckte han armarna efter henne, men hon drog sig ännu längre in i dunklet och vinkade ifrigt åt honom att gå. Ty steg hördes på afstånd — han måste fly genast eller också inte alls.

Då hon åter såg upp var hon ensam. — Louis — ack, store Louis! sade hon längtansfullt.

Så kom mörkret.

(Forts.)

Litteratur.

DET STORA SAMLINGSVERKET "VÄRLDSKULTUREN", som under loppet af de sex senaste åren utgifvits från Ljus förlag, föreligger nu fullt avslutat i 8 digra volymer om inalles 4,000 sidor med långt öfver 2,000 illustrationer. Af svenska medarbetare i detta arbete märkas: Docenten Helge Almqvist, professor Hallendorff, doktor Carl Hildebrand, professorerna Schück och Sam Wide. I sin helhet utgör det ett verkligt storstiladt litterärt monument, en prydnad för biblioteken och den enskilde bokvännen.

Från våra krigsfotografier

OM DET PÅGÅENDE BALKAN-kriget är föremål för ett ständigt växande intresse och deltagande, ej minst från svensk sida, ha vi träffat aftal med en af Wiens främsta fotografiska firmor, hoffotograf R. Lechner (Wilh. Müller), hvilkens skickliga ombud nu arbeta därefter på olika punkter af krigsskådeplatsen, att sända oss aktuella bilder från den stora kraftmätningen mellan Balkanförbundet och Islam. Med kännedom om de svårigheter krigskorrespondenter och fotografer ha att bekämpa, svårigheter, som bestå i att de oftast alldeles utestängas från de viktigaste krigshändelserna, ligger det i sakens natur att bataljbilder i egentlig mening ej kunna fångas af kameran. Händelserna i periferien äro dock, äfven de, af den art att de måste intressera.

Bildserien i dagens nummer återger: 1. Kronprins Constantin af Grekland, hvilken som bekant nu i spetsen för de segrade grekerna intågat i Saloniki, rådpläggande med grekiske ministerpresidenten Venizelos, "Balkans Bismarck", hvilken jämte tsar Ferdinand anses vara den egentlige upphofsmannen till Balkanförbundet (Paul Lamm foto). 2. Kung Nikita af Montenegro beger sig ombord på sin jakt "Taube" för att resa till Skutari. 3. Kung Nikita besiktigar det montenegrinska lägret utanför Skutari. 4. Kung Nikita intar sin måltid i högkvarteret tillsammans med österrikiske militärattachéen. 5. Macedoniska frivilliga på marsch mot Adrianopel. 6. Turckiska fångar bespisas. 7. Bulgariska kvinnor anmäla sig till tjänstgöring vid Röda Korset. R. Lechner, Wien foto.

Konstantinopel

"Fasornas stad".

NÄR DESSA RADER SKRIFVAS, står turkarnes valde i Europa inför sitt slut. Kanondundret från bulgarernas annalkande artilleri skakar redan luften kring Konstantinopels gyllene moskéer och massor af hufvudstadens invånare fly dagligen från hus och hem, för att söka skydd på asiatiskt område. Samtidigt hotas stadens kristna befolkning af grymma massakrer från de till fanatism upphetsade muselmännerna, och koleran, detta hemska gissel, som ofta är krigets följeslagare, börjar smyga i Stambuls mörka prång. —

Konstantinopel är med undantag af Aten den äldsta af Europas hufvudstäder och grundlades i sjunde århundradet före Kristus som grekisk koloni under namnet Byzans. Under det grekiska förfallets dagar råkade Byzans först i Macedoniens våld och sedan i Roms. Kejsar Konstantin valde år 326 staden till sin hufvudstad och gaf den sitt namn. Fyra år senare vigdes staden åt den heliga jungfrun. Den 29 maj 1453 stormades K. af turkarne, hvarvid 60,000 krigsfångar togos, Sofiakyrkan blef moské och dess kristna kors utbyttes mot halfmånen. Nu, fyra och ett halft sekel senare, tyckes den dag rändas, då korset får återtaga sin plats ofvan tempelkupolen. Å vår stora vy öfver Konstantinopel synes i förgrunden Stambul, den turkiska stadsdelen, med Sofia-moskén, och åt höger Seraljudden, som skjuter ut i Bosporon och där militärsjukhuset ligger. Bortom Sofiamoskéen synes den nya Galatabron, hvilken öfver "Gyllene hornets" vågor för binder Stambul med de europeiska stadsdelarne Galata och Pera.

1. Sofiamoskéen. 2. Den nya Galatabron. 3. Folk-lif vid hamnen. 4. Utsikt mot Galata med brandtornet på höjden. 5. Sultan Validemoskéen. 6. Torgscen i Stambul. 7. Utanför Hippodromen. 8. Gatuscen. Efter amatörfotografier som benäget ställts till Iduns förfogande.

Allmogeslörd från västra Sverige.

ÅR 1906 BILDADES I GÖTEBORG föreningen "Konstfliten" för att uppmuntra hemslöjden i västra Sverige, närmast Västergötland, Halland, Bohuslän och Dal. Sedan dess har den utvecklats sig i hög grad under fröken Signe Billqvists ledning och har afsevärdt utvidgat sina lokaler i gamla Högskolan. Bevis på föreningens lifaktighet är att den i våras ordnade en utställning för arbetarehem, liksom den nu ordnat en utställning af gammal och ännu fortlefvande allmogeslörd, hvilket är själfva anledningen till att jag nu presenterar "Konstfliten" för Iduns läsarinna.

Genom denna utställning, som är mycket rikhaltig, tack vare stort intresse från folket själf och lån både från Skara museum och från det magasinerade Röhsska museet i Göteborg, får man inblick i hvad allmogen arbetat i dessa västliga trakter. Väfnaderna från Bohuslän är gifvet det, som tilldrar sig största intresset, ty bland dem finns en rik och sällsynt vacker samling "ryor", de glesa ej uppklippta flossaväfnader, som äro typiska just för Bohuslän, äfven om man finner dem i en del andra landskap.

Än mer egendomlig för Bohuslän är den s. k. finnväfven, en dubbelväfnad i två färger, inom hvars enkla rufindelning man återfinner uråldriga motiv, än strängt och ståtligt stiliserade, än naivt humoristiska såsom en Nalle spelande harpa eller en ryttare med lång pipa i sin mun.

Trots dubbelväfnadens svåra teknik, tycks den ha varit särskildt omhuldad af Bohusfolket, ty det finns många sådana bland det nya, som väfts utom "Konstflitens" räckvidd och sändts till utställningen, där en del också fått pris.

Bland den nya hemslöjden är några mörka präktiga rosengångstäckan, hvilkas tunga färgstämning är karaktäristisk för Bohuslän, liksom den färgrika drällen är det för Leksand eller de klara mönstren för Skåne. Det är ej underligt om Bohuslän, som till stor del har en så karg och tungsint natur, visar tyngre färgskala och strängare mönster än mer idylliska landskap. Ett par opphämtäckan med inslag af mörka ullgarner visa samma bohuslänska karaktär.

Egna för landskapet äro också de gångmattor, som ha säf till inslag och som trefligt mönstras genom att varpen satts af olikfärgadt garn, ibland med öfverraskande stilfullt resultat.

Bland det intressantaste från Bohuslän är emellertid den kvinnliga folkdräkten, som nyligen af en sakkunnig kommitté hopbragts efter gamla dräkt delar.

De fyra variationerna visa en tydlig 1700-talstyp, och bland alla de gamla delar, som bevarats, har man valt sådana, som passa in i

Fröken Signe Billqvist.

Från Konstflitens utställning i Göteborg: Bohuslänska folkdräkten. A. Backlund foto.

denna typ och som för öfrigt gå bra tillsammans.

Man har ett mycket högt, åtsittande spenslif med korta skört och som antingen kan vara rödt, grönt eller rödt och blått trefligt sammanväfdt till dunkelt gredelint. Vanligen äro mycket glesit sittande krabbasårsfigurer inväfda, under det en modell är ornerad med kedjesöm. På den hvita tröjans manschetter och nedvikta rundkrage får man ofta se det allra finaste hvitbroderi, oftast hålsöm. En sådan sitter också nästan på midten af förklädet. Detta är det enda, som ej gjorts efter gammal bohuslänska modell, men vid jämförelse med andra folkdräkter har kommittén valt detta hvita. Kjolen är helt mörkblå, och en liten treflig hätta kröner verket. Det kan ha sitt intresse att ta reda på Bohusdräkten, sådan den nu sammanställs efter äkta delar och af kunnigt folk, ty man har fått se den både tokigt och smaklöst hopkommen och med naturalistiska blomfasoner från i går.

SVEA OLSON.

I Hagia Sophia . . .

I HAGIA SOPHIA I MOSAIK PÅ MUREN mot gyllne grunden Kristus stod som af skyar buren.

Men korset på kupolen, det föll vid vapenbrak.

Den halfva månen restes på den kristna kyrkans tak.

I Hagia Sophia hvad färgprakt stolt och fager!

Men bilderna beströkos med kalk i tjocka lager.

Den kristna kyrkan kläddes i snöhvitt svepningsskrud, och vigdes sedan till moské vid segersångers ljud.

I Hagia Sophia, när sol belyser muren, af Kristus bilden skymtar trots kalken än konturen.

Då hörs en häpen hviskning bland fromma muselmän:

"Gif akt! — Han syns däruppe! Ve! Han kommer nog igen!"

MARIA DURLING.

Spalten om böckerna.

ATT GRANSKA JANE GERNANDT Claines roman Sveaborg ur historisk synpunkt öfverlåter jag åt experterna på området. Bara en enda anmärkning torde tillätas också en pur lekman. Var Cronstedt, hjälten från Svensksund och förrädaren af Sveaborg, verkligen den så godt som oansvariga ynkyrugg författarinnan söker göra af honom och som i sin svaghet knappast undgår att afvinna läsaren en om ock föraktfull medkänsla? Som stöd för sin uppfattning har Jane Gernandt-Claine visserligen den ryske generalen von Suchtelens samtida skildring af Cronstedt, där denne framställes som en hederlig, men lättskrämmd åsna. Med anledningen närmare öfverensslämnande torde dock det antagandet vara, att Cronstedt vid tiden för sitt numera bevisliga förräderi utvecklats till en ärelös skurk, hvilka fosterlandsnyttiga egenskaper han än under sin föregående bana visat. Inte tyder heller det förtroende, som ända till kort före afgörelsen visades Cronstedt af de underordnade officerarna på att fästningens kommandant skulle saknat den kraft och intelligens, som tyvärr kunde tillåta honom att begå en brottslig handling, men aldrig att af svaghet låta öfvermäktiga viljors och intelligensers inflytanden öfvertaga ansvaret för hans handlingar. Men om Jane Gernandt-Claine också gjort sig en omsorgsfull möda, hvars lyckliga resultat betvivlas, med att framställa den riktiga bilden af Carl Olof Cronstedt, så är det först teckningen af de kvinnliga medspelarna i den svenska historiens sorgligaste tragedi hon ägnat den rätta kärleken. Jane Gernandt-Claine är framför allt pejlaren af kvinnohjärtat. Vid en tillbakablick på hennes författareskap finna vi främst några hufvudtyper af kvinnor, hvilka i den ena boken efter den andra liksom finare utmejslats. Det är först "les grandes amoureuses", de hvilkas känslor nå högre än himlen och djupare än helvetet och hvilkas handlingar inte få mätas med vanliga borgerliga dygdemått. En variant af typen är kärlekens martyrer, som veta med sig från födelsen, att deras brännande hjärtan äro deras olycksöde, men som inte vilja eller söka en frälsning, fastän den de gå under för inte är den älskade genom hela lifvet, långt mindre för evigheten, utan honom, som de mötte ett enda sällt olycksögonblick, då deras sinnen drömdo om kärleken. Det är också den unga kyska kvinnan, en af Jane Gernandt-Claines vackraste skapelser, hon finns för öfrigt inte med i Sveaborg annat än antydningvis. Hon lever i svala och strålände rymder och hon älskar med en hvit glöd, som genom sorgens mörka djup når sitt mål. Det är möjligt, att det finns kvinnotyper, som Jane Gernandt-Claine ännu inte tagit under allvarligare behandling. Kanske finner hon dem vara afarter och inte värda stort intresse, fast det är kvinnor som förefalla ganska kraftiga och nuhidslevande. De inrymma också kärleken i sitt lif, fast inom snäfvare gränser än de förra och de ha en hel del andra motiv för sina handlingar än en besvarad eller tillbakastött böjelse. Fru Gernandt-Claine har emellertid i Sveaborg funnit tid att behandla en af dem, inte alls styfmoderligt dessutom, och gjort henne till en af de mest verklighetsstrålände af sina figurer. Det är Beate Sophie Cronstedt, förrädarens "dygdiga" maka, som med sitt erotiska välförhållande förenade smaken för politiska och vänskapliga intriger. Det djupaste intresset har Jane Gernandt-Claine ägnat hufvudpersonen bland Sveaborgs kvinnliga förrädare, Helena Reu-

terskjöld, och läsaren följer författarinnan åtminstone stundtals, buren af hennes starka och vackra vilja att förklara och förlåta. Helena Reuterskjöld är en af de kvinnor "som älska mycket och därför böra mycket förlåtas". "Men den som en kvinna älskar och den af hvilken hon älskas är aldrig densamme", så uttrycker en annan och mindre auktoritet sin pessimism. Helena Reuterskjöld som krossade flera hjärtan än hon brydde sig om, lade sin egen själ för en endas fötter, som inte aktade den, "men en kvinna, som bjuder sin själ och visas på dörren, hon är vigd till undergång". Och efter den stunden blir Helena Reuterskjöld föräddare. Hennes kvinnliga bundsförvant är Sophie Hjärne, som måste vara med i boken för att hon fanns i verkligheten och också älskade på sitt sätt, men så jordbundet och alldagligt, att skildringen däraf knappt är värd en Jane Gernandt-Claines penna, som är doppad i glimmande stjärnstoft och saften af blödande röda rosor. Värdig är däremot Armida Stålhane, det fallna helgonet, nej, hvad säger jag, den heliga fallna, som älskar in i döden sin älskade, men som "ända ned i helvetet skall älska — Gud", eller den olyckliga Blenda Bähre, som är förutbestämd till en kärlekens marty, "ty ack, visst känner man sig själf... inte är det något man måste lära, som forntidens vise trodde... hvad hon skapades för — icke var det att bli lycklig vid sidan af en rättskafens make". Men sorgen och förnedringen kan hon icke bära och därför dör hon för egna händer. Detta är i det närmaste de kvinnostudier, som boken bjuder på. Jag tror, att de äro det, som gör oss mest tack samma för den vackra gåfva, som en bok af Jane Gernandt-Claine alltid är. Ingen ger som hon mjukt och varsamt och ändå stundom i stark belysning den tysta innersidan af de starka känslornas drama. Kanske har dramat tillockat sig något af det intresse, som författarinnan afsett för den rent historiska tragedien. Det kan inte nekas, att det intresset någon gång under berättelsens lopp svalnar. Till gengäld griper det helt i en af bokens slutscener, men då återspeglas också landssorgen i en enda kvinnas hjärta. Det är Helena Reuterskjölds, då hon sista gången, nära den man som hon älskat och som försmått henne, knäböjer och kysser stoffet vid hans fötter i en sorg djupare än dödens, öfver sin egen skuld, öfver faderlandets olycka, och öfver hans tårar, som inte gråto öfver henne utan öfver Sveaborg!

Det finns inte något af tragediens art öfver den historiska roman från samma tid, som en annan af våra mest lästa författarinnor har att bjuda på. Mannen, kvinnan och lord Byron af Mathilda Mallings är en äktenskapshistoria, som betraktad genom dystrare glasögon kunde ha teft sig nog så tragisk. Romanen handlar om lady Caroline Lamb, denna enligt ett samtida dokument "vilda, ömtåliga, besynnerliga, förtjuvande person, olik allting annat" och hennes ömma känslor för lord Byron. Det förefaller inte lätt att skildra en varelse med så många ovanliga egenskaper som den ryktbara lady Caroline, men författarinnan lyckas verkligen i hög grad att lefvandegöra och individualisera sin hjälpinna. Fru Mallings har tagit till sin behjertansvärda uppgift att göra den bedårande lady Caroline bättre än sitt rykte. Hvem som genom hennes presentation lär känna detta lilla tanklösa, skarp-sinniga, varmhjärtade och oförsynta yrvädder kan knappast ha hjärta att klandra henne hårdare än hennes personliga vänner, som blundade för hennes fel, därför att hon "inte var som någon annan". Inte ens hennes man,

Ett soldathem i Boden.

TANKEN PÅ UPPFÖRANDET AF ETT SOLDATHEM är åtskilligt äldre än själfva Boden-garnisonen. Redan för ett 20-tal år sedan gafs idén af konung Oscar och igångsattes en insamling af länet styresman m. fl. för en blifvande Oscarspaviljong på Notvikens lägerplats. Under tiden blef Boden-garnisonen beslutad och den hopsamlade grundplåten spardes för framtiden. Nu har, tack vare general Tingstens och öfverste Falkenbergs intresse och energi och tack vare den stora offervillighet, som visats från olika håll, bl. a. från kungliga familjen, hela hemmet kommit till stånd utan skuldsättning.

Själfva invigningen skedde på Gustaf Adolfsdagen, som ovanligt nog hade iklädt sig en gnistrande vinterskrud. Den högtidliga akten leddes af general Tingsten, biskop Bergqvist och regementspastor Klefbeck i det till sista plats fyllda samlingsrummet, som är ljusst och gladt, hållet i blått och gult. Och nu står hemmet öppet, bjudande sin hemfrid åt alla de ynglingar, som önska en stunds lugn tillflykt undan logementens stäm och buller.

H. S—G.

..... som led mest af hennes inkorrekt uppförande, kunde ju döma henne så strängt som det varit hans rättighet. Han kunde ju inte fränkänna henne den försonande egenskapen, att hon trots allt älskade honom. Lord Byron i fru Mallings roman skiljer sig genom några fördelaktigt mänskliga drag från den traditionellt "demoniska" bilden. Lord Lamb kanske något knapphändig tecknad ger i alla fall intrycket af en oändligt högsint och trohjärtad engelsk gentleman. De båda männen i boken utgöra för öfrigt knappt mera än de mest framstående fondfigurerna som tjäna att ställa hufvudpersonen i rätt belysning.

Mila Hallman förklarar i företalet till sin bok Jan Klopper och hans hustru, hur hon kommit till kännedom om de äktenskaps- och kärlekshistorier från flydda tidens Stockholm, som hon berättar. Materialet har inte varit annat än torra sifferlängder, bouppteckningar och testamenten skrifna på gulnadt papper, men vid studiet ha namnen på papperet blifvit lefvande, de ha visat sig som ansikten, sorgna eller glada, och de ha berättat sitt lifs historia. Det förefaller inte att finnas någon berättlig användning mot en sådan förklaring för den som följer författarinnan på hennes vandring mellan borgarehemmen i det Stockholm, som var våra farfäders farföräldrars, eller ännu litet längre tillbaka i tiden. Hon gläntar på en dörr än här än där och visar stillsamt och förtroligt på människorna, som lefva därinnanför, deras klädedräkt och bohag och det viktigaste, som bara hon vet om: deras hjärtans strider, sorgen och glädjen och hvardagens möda eller frid, som bundit samman deras dagar.

Tomas Lack från Obacka på nytt presenterad af Ludvig Nordström behöver nog inte bokanmälares rekommendation till någon af sina gamla vänner, och hvem hör inte till dem? Hvem minns inte berättelsen om Gud, om skomakarens begrafning och om den fruktansvärda katastrof, som hotade fru Smithenner och hvilken Tomas Lack med ofelbar säkerhet diagnosti-

cerade? I denna Tomas Lacks egen bok har författaren fört honom så långt fram som till hans första gymnastisbal och till en omgång obevekligt lefverfärgade bruna kläder, som grepo ett oblidt och betydelsefullt tag i unge herr Lacks öde. Det är skada, att han därmed slutade upp att vara lille Tomas. Annars kunde vi kanske en annan gång haft att förvänta några flera af hans barndomsäventyr.

En af våra duktiga författare åtminstone har bevisat möjligheten af att skriva utmärkta tendensromaner för fredssaken. Liksom sina utländska kolleger har han begagnat sig af den negativa metoden. Han har skildrat krigets förbannelse. Det torde också vara den enda rätta. Predika den eviga fredens stillsamma och enformiga glädje, och människorna skola finna den lika olidlig som dess motsats. Det är åtminstone det intryck, som inges under tecknad af K. P. Arnoldsons Fjärrbilder. Antingen det är Timon, sökaren från Aten eller påfven Leo XIII, som talar för den goda saken, förefaller den lika hopp- och meningslös. Det syns för öfrigt knappt vara tillständigt, att som den värde författaren gjort det i sitt ur litterär synpunkt fullkomligt undermåliga arbete låta profeten från Nazareth hålla K. P. Arnoldsonska fredsföredrag eller tjäna som stödjepelare för vegetarismen.

Älskog och ensamhet af G. P. Quist hör inte till de allra sist utkomna diktböckerna, men det vore skada, om den därför skulle bli onämnd i Iduns spalter. Vi äro nästan trötta nu på unga trotsande poeter, som förakta allt i världen utom sig själfva. Författaren af "Älskog och ensamhet" hör inte till dem. I sitt ensliga grubbel har han lärt en konst, som kanske är omöden: att förlåta. Besvikelsen förbittrar honom ej. I den vackra dikten: Att ge uttrycker han sin tro på försakelsens höghet och lycka. Men hans sång har också andra toner. Han diktar ömt och vekt till sin kära. Ensamheten har lärt honom, att den rätta kärleken är en skygg och sällsynt fågel, som inte gripes med våld, och enslingskräcken ligger på lur bakom orden och gör ömheten försynt och varsam. Formgifningen i dessa dikter är mångenstädes lycklig och öfverallt vårdad.

G. H. T. består sig icke blott med en tidnings- utan också bokskrivande redaktion. Två af dess medlemmar ha nämligen i höst utgifvit hvar sin till innehåll som utseende njutbar volym. Den ena har till författare tidningens bland folk af alla kulörer vidberarne "flygande" och afhandlar med vaken iakttagelse och ledig stil Carl Rambergs intryck från en vistelse i Konstantinopel. I hufvudsak är det Turkiets landskapligt och etnologiskt måleriska hufvudstad ur turistsynpunkt och utan anspråk på en djupare inträngande skildring, som tillika med korta historiska återblickar och halft lyriska stämningsbitar fyller den lättlästa boken betitlad Profetens Söner. Det genom kriget aktuella ämnet och ett vackert illustrationsmaterial skola säkerligen bidraga att göra denna resebok begärlig för allmänheten. Till Balkan via lagunstaden vid Adria för oss också här och där John Bratts rätt digra och med redbart svenskmansinne sammanskrifna historiska roman Runornas son. Berättelsen är grundad på omsorgsfulla tids- och hvad Venedig angår lokalstudier. Den unge sextonhundredtalsåldlingen Runsvärds friska krigaröden och lyckligt romantiska kärlek, rörligt framställda på ett okonstladt språk, kunna inge intresse äfven hos andra än den ungdom, som är en sådan romans naturliga läsekrets.

GERTRUD ALMQVIST.

Wettergren's
KAPPOR
&
KOSTYMER

BÄSTA SNITT-
OMSÖRSFULLASTE ARBETE.
ERHÅLLAS I DE FLESTA
KAPPAFFÄRER I RIKET

inknutet i en linnelapp, eller ock med en linnelapp doppad i matolja, så att svålen blir spröd och guldgul och ej brister. Den lägges upp på stort fat, skäres i skifvor, vilka åter sammanläggas, så att grisen ser hel ut. Ett äpple sättes i munnen, och örnen viras med krusadt papper. Garneras med salad samt persilja och serveras med potatis, kastanjepuré, äppelmos och sylriga salader samt afredd säs.

Äppelcharlotte (f. 6 pers.). 6 2-öres mandelbröd, 1½ hg. smält smör, 1 hg. groft stött toppsocker.

Äppelkompott: 150 gr. socker, 3 del. vatten, 1½ lit. goda, sylriga äpplen, 1 msk. citronsaft eller ättika.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: En kopp- eller bleckform smörjes med kallt smör och beströvs med stötta skorpar. Bröden klyvas längs efter, doppas i det smälta smöret och vändas i sockret. Formen beklädes med brödskeifvor, fylles med äppelkompotten och resten af brödskeifvorna läggas öfver som lock. Pud-dingen gräddas omkr. ½ tim. i ordinär ugnsvärme, uppstjälpes och serveras varm med vaniljsås eller vispad grädde. — Kompotten kan, om så önskas blandas med någon sylt.

Äggröra (f. 6 pers.). 6 ägg, 5 del. mjölk, buljong eller vatten, salt, socker, hvitpeppar.

Till kastrullen: 1 msk. smör (20 gr.).

Beredning: Äggen vispas väl med kryddorna, och vätskan, som skall vara kokande, tillsätts under kraftig vispning. En kastrull smörjes med smör, äggblandningen hälls i och kokas i vattenbad under omrörning.

Den upplägges med flat sked på varmt fat, garneras med persilja och serveras till rökt lax och sill, bräckt skinka, korf, rökt svinfilé m. m.

Veg. jordärtskockspuré (f. 6 pers.). 1½ lit. jordärtskockor, 1 rotselleri, 1¾ lit. vatten, 2 tsk. salt, 3 msk. smör (60 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 3 del. grädde, salt, socker, hvitpeppar, 2 äggulor.

Beredning: Jordärtskockorna förberedas på vanligt sätt. De sätts på i det kalla vattnet, tillsatt med saltet och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då de passeras. Två msk. af smöret fräses med mjölet 2 min., purén och grädden spådas på, litet i sänder, och soppan får koka 5 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna. Äggulorna vispas upp i sopp-skålen, resten af smöret lägges och soppan hälls i under stark vispning. Serveras med rostadt bröd eller ostkrutong.

Gädda med pepparkaka (f. 6 pers.). 1 gädda på 1½ kg., 1 liten fetsill, ½ ägg, 2 msk. stötta skorpar, 4 msk. smör (80 gr.), 3 del. kokande vatten, 3 ettöres pepparkakor, 2 del. grädde.

Beredning: Gäddan fjällas, renas, hufvudet får sitta kvar men befrias från gälarna. Den ej urvattnade sillen renas, sköljes, torkas och lägges in i gäddan, hvarefter den penslas med ägret och beströvs med stötta skorpar. En långpanna smörjes med hälften af det kalla smöret på så stor fläck, fisken upptar, gäddan lägges i och resten af smöret lägges i flockar ofvanpå. Fisken stekes i varm ugn, under det den ofta öses öfver och spådes med vattnet. Pepparkakorna stötas fint och blandas med grädden. Sillen tages ur gäddan, som lägges på varmt fat och garneras med persilja. Såsen i pannan afredes med de upplösta pepparkakorna, får koka upp samt silas och serveras i särskild säsksål.

Enkel äppelkaka (f. 6 pers.). 1 lit. lösa, goda äpplen, 50 gr. socker. Deg: 50 gr. smör, 50 gr. mjöl, 4 del. kokande mjölk, 1 msk. socker (15 gr.), ¼ tsk. finrivt citronskal eller 10 sötmandlar, 3 ägg.

Till formen: 1 msk. smält smör (20 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stötta skorpar.

Beredning: Äpplena sköljas, torkas, skalas, klyvas, befrias från kärnhusen och skäras i tunna skifvor, hvilka läggas hvarfals med sockret i en spikuum och få stå omkr. 1 tim. Smör och mjöl fräses 2 min., mjölken spådes på och smeten får koka 5 min., hvarefter sockret och citronskalet eller mandeln tillsätts och smeten får afsvalna. Då tillsätts äggen, ett i sänder, och smeten röres 10 min., hvarefter äppelskifvorna läggas och massan omröres försiktigt. En bleckform eller stekpanna smörjes med smöret, blandadt med mjölet, och beströvs med stötta skorpar. Massan hälls och kakan gräddas i god ugnsvärme omkr. ¾ tim., eller tills den höjt sig och äpplena kännas mjuka, hvilket prövas med vispkvist. Kakan uppstjälpes genast, öfverströvs med socker och serveras varm.

Risotto (f. 6 pers.). 1 medelstor portug. lök, 150 gr. smör 180 gr. karolinisgrön, 1 gr. stött saffran, ½ lit. god buljong, 2 msk. riven parmesanost, 1 hg. rökt skinka, salt.

Beredning: Löken skalas, haccas fint och fräses väl i 1 hg. af smöret i en kastrull. De sköljda risgrönen läggas i jämte det fint stötta saffranet och omröras öfver svag eld, tills de äro väl blandade med smöret. Då tillsättes buljongen, litet i sänder, under det grynen röras flitigt med träslaf. Risgrönen få därefter sakta koka med lock, under det de ofta röras om, tills grynen äro mjuka och börja mosa sig. Anrättningen af-

“Warners”

Rust Proof Corsets

“Redfern”

Corsets

från Kr. 6.—

22.—

A.-B. NORDISKA KOMPANIET,

STUREPLAN, STOCKHOLM.

OFVANSTÅENDE FABRIKAT
finnas i rikhaltigaste sortiment till billigaste priser hos
A.-B. Nordiska Kompaniet, Stureplan.

Världsberömda.
SINGER C:o
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filiabler
på alla större platser.

Patent. **Hafregryn** och
Hafremjöl

Gyllenhammar

Är ni trött och kraftlös. Åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS patenterade Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Bästa näringsmedel till billigaste pris.

Tänderna blifva hvita och bibehållas friska vid dagligt bruk af F. Paulis Azy-mol, munvatten och tand-crème.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN—SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 17—23 NOV. 1912.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; halstrad gädda med smält smör och potatis; mjölk; kaffe eller te med hafrekäx. Middag: Sparrispuré; helstekt spädgris med syltade tomat och saladslingon; äppelcharlotte med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; äggröra med rökt svinfilé; mjölk; kaffe eller te. Middag: Falsk hare med ärter; nyponoppa med grädde och skorpar.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; kall spädgris (rester från söndag) med rödbetor och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Vegetariansk jordärtskockspuré med rostadt bröd; gädda med pepparkakor och pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; sill i kapprock med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis, syltlök och lingon; enkel äppelkaka med vispad grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; risotto; mjölk; kaffe eller te. Mid-

dag: Ärter med fläsk; plättar med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lammbringa; blåbärskompott med vispad grädde och mandelformar.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; pannbiff med portugisisk lök och potatis. Middag: Afredd buljong med jordärtskockor; korfkaka med smält smör och lingon.

RECEPT:

Helstekt spädgris (för 12 pers.). 1 spädgris på omkr. 4 kg, 1½ msk. salt (23 gr.), ½ tsk. hvitpeppar, ½ tsk. ingefära, små, råa, sylriga äpplen, 3 msk. smör (60 gr.), ¾ lit. buljong, (1 hg. späck).

Beredning: Grisen rengöres noggrant i bukålan och munnen, tänderna borstas väl och grisen sköljes samt torkas. Den gnides invändigt med en blandning af salt, hvitpeppar och ingefära. Äpplena sköljas, torkas, befrias från stjälk och blomma, och grisen fylles med äpplena, så att den behåller sin form, hvarefter den hopsyms med bletsyrasöm. Knäna vikas, och grisen lägges på knä i en långpanna, bestruken med hälften af smöret. Pannan sättes in i varm ugn, och den kokande buljongen spådes. Grisen får därefter steka, tills den är mör, eller omkr. 2 tim. Under första timmen öses den flitigt med buljongen, men därefter gnides endast svålen hvar 5:te min. med späcket eller med resten af smöret.

Schweizer Siden

tullfritt till bostaden

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt och kulört: Taffetas, Changeants, Façonnés, Crêpe de Chine, Duchesse, Ecossais, Eolienne, Mousseline, 120 cm. bredt, från 95 öre metern. Sammet och Plysch till klädningar och blusar o. s. v. såväl som blusar och rober med äkta Schweizer-broderier i batist, ylle, lärft och siden. Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner portofritt och redan förtulladt till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofl.

Äkta Göteborgs-Knäckebröd.

Hygienkontrollant: Dr G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 929.

Fyrtornets KAVIAR

Årets inläggning utkommen och utmärker sig för sin friska, aptitretande smak.

Se noga till att Ni får af märket “Fyrtornet”.
Erkändt högsta kvalitéer inom hela konservindustrien.

Iduns Modellkatalog nr: 6 utkommen. Pris 30 öre.

VIADOL-TVÅLEN är genom sin ypperliga sammansättning af de finaste ingredienser en verklig skönhetsvål.

Ekstroms JÄSTMJÖL
ÖREBRO KEM-TEKN-FABRIK

Albert och Marie
rekommenderas.
ANTIEBOLAGET ÖREBRO KEXFABRIK.
(Kungl. Hofleverantör).

Annonsera i Idun!

Vår stora, rikt illustrerade Vinter=Katalog

är utkommen och sändes till landsorten gratis och franko om denna annons åberopas.

AB-NORDISKA KOMPANIET
STOCKHOLM
1912-1913

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, STOCKHOLM.

Glacé är en god och billig efterrätt. Med en **Busqvarna Glacemaskin** kan hvarje husmoder fort o. bekvämt tillreda olika slag af glacé. Bruksanv. med en mängd olika recept för olika slags glacéer åtföljer hvarje maskin och sändes afven på begäran gratis och franko. Tillverkas i olika storlekar och säljes från 6 kr. hos hvarje välsort. järn- & bosättningsaffär.

Den gulaktiga färgen å **Vårgårda** Hafregryn—Hafremjöl är en följd af den näringsrika glutenhinnans bevarande. **Analys (ägghviteämnen):**
1:o) Vårgårda 2:o) Fabrikat, där glutenhinnan är bortslipad, 13.8 % c:a 10 %
OBS! Gröten härigenom mera närande och aptitlig, ej klisterartad och slemmig. **Köp originalpaketer.**

Sötigt Mjöl.
I år då skörden bärgats i regnigt väder och mjölet därigenom blifvit sötigt, bör hvar och en som likväl önskar ett godt och välbakadt bröd, köpa H. W. Falks Satsbok för bakning, där ett bepröfvadt medel mot sötigt mjöl finnes beskrifvet. Boken som dessutom innehåller öfver 300 anvisningar för bakning af alla slags grof- och finbröd, småbröd, tortor, bakelser m. m. erhålles bifäst mot insändande af 1 kr. i frimärken till C. O. EKBLAD & Co i Västervik.

Damer med stor bekantskapskrets kunna erhalla god inkomst genom att upptaga order å våra välkända linnevaror. **Gestriklands Linneväfveri, GEFLE I.**

DET NUMERA FÖRNÄMSTA HVETEMJÖLET ÄR **KRISTALLPATENT**

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
Rikhaltiga variationer. Begär prisk. **Tidaholms Bruk, Tidaholm.** Kungl. Hofleverantör. Föreljningsmagasin: Mästersamuelsgatan 38, STOCKHOLM.

Väfskedar, Solf, Skyttlar m. m. för hemslöjd. **John A. Thulin & Co Väfskedfabrik, NORRKÖPING. Riks 670.**
Till Julbordet bör en hvar förskaffa sig »Pahlsson's» välkända marzipantårta, — pris kr. 1:50—5:— Finnes den ej hos Eder Handlande, tillskrif Carl P. Pahlsson, Malmö.

F. PAULIS ELECTA Eau de Cologne
är genom sin friskhet och härliga doft öfverlägsen alla andra fabrikat.

»Bara fem minuter»
KUDDÖFVERDRAG af ljusgrått helinne, storl. c:a 40x75 cm., med knutna fransar och uppritadt mönster för brodering enl. ofvanst. illustration. Pris pr st. 1.95, utan mönster 1.75 pr st., 5 st. franko. Erhålles från **Västgöta Linneväfveri, Fritsla.**

BREFLÅDA
REDAKTIONENS BREFLÅDA:
Dalatös. Duger inte alls. Majka. — Bengt Grane. Kan ej användas.
U. H. Har skett efter önskan. L—n, Arvika. Gick i papperskorgen.
Dag Drömmare. Dikterna åter-sändas, om ni skickar porto.
Gösta Rydberg. Borde ej ha lämnat er skrifbordslåda.
Telle. Bidrag till tidsfördrifsafdelningen honoreras icke.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:
»Vintern». 2:75 pr gång. Likvid i postanvisning.

Det är så svårt att få ett godt thé. Här kommer det nu!

Mazetti's Bröst-Kors *Idealet* för Bröst-karamell lindrande och välgörande mot hosta och heshet *fås öfverallt!*
Om man samtidigt tager en **Mazetti's Hostpastill (Cough Lozenges; fås i bleckaskar å 35 öre)** smaka och verka de ytterst behagligt.

man var henne välkänd. Då mötte hon hans blick på nytt. Den band hennes egen vid sig, den höll henne oemotståndligt fast. Det var ingenting förskräckande däri, det var blott underligt — sällsamt. Hon kunde inte se bort.

Då Thomas Ygeström märkte, att minuter förgått, utan att hvarken han eller fru Christine yttrat ett ord, kände han samma fruktan som nyss. Han såg en skär rodnad sprida sig öfver den unga kvinnans ansikte, då hon ändtligen sänkte sin blick. Han vågade inte tala. Han visste inte längre, hur mycket fru Christine förstod. Det ögonblick hon med blick eller ord förråde en känsla, som skulle skänka honom högsta lycka och högsta smärta, det ögonblicket skulle också blifva skilsmässans.

Fru Christine sade:
»Vill inte herr löjtnanten nu spela något? Det var så länge sedan.»
Hon såg inte upp, men hon talade lugnt. Kanske var hon en smula förvirrad, men likväl fullkomligt omedveten. Thomas reste sig upp. Han ursäktade sig med, att det var sent, och tog afsked. När han såg hennes ljufva, bedjande ögon förstyras af missräkning, måste han uppjuda all sin kraft för att icke förråda sig.

Då ljudet af hans steg dött bort, tog fru Christine det lilla nothäftet och satte sig vid klaveret. Oförklarligt sorgens kände hon sig. Men musiken skulle trösta och lugna.

Det var Goethes lilla dikt »Ländtliche», som Thomas satt musik till. Dämpadt började hon sjunga. Orden voro henne välbekanta och i vaxljusens osäkra belysning letade hon sig igenom den smekande melodien:
»Die Nachtigall, sie war entfernt, der Frühling lockt sie wieder; was neues hat sie nicht gelernt, singt alte, liebe Lieder.»

Sedan följde två verser i rask berättande ton, anslutande sig till den öfverskrift skalden gifvit dikten. Men vid sista versen kom den längtande, innerliga melodien åter.
»Erinnrich mich doch spät und früh des lieblichsten Gesichts; sie denkt an mich, ich denk' an sie und beiden hilft es nichts.»
Bortdöende hviskade det ännu en gång:
»Und beiden hilft es nichts.»
Hvarför sjönk fru Christines späda gestalt skälvande samman, då det sista mollackordet dött bort? Hvad betydde den längtan hon nu blef medveten om?
Hon steg upp. Långsamt gick hon fram till spisen, där glöden ännu glimmade. Vid herr Andreas' stora länstol föll hon på knä och dolde ansiktet i händerna. Hon grät inte. Hon sökte blott utestänga det fruktansvärda, som trängde in på henne.
Då det som vi ansett för vårt lifs bärande kraft visar sig vara blott en tom illusion, då vi märka, att lyckan, som vi inbillat oss äga, i själva verket aldrig hört oss till, då blir det tungt att lefva. Och ändå är det först då värt egentliga lif begynner. Då börjar den skola, hvilken vi måste genomgå för att utvecklas till något högre. Det är pliktens skola.
Jag tror, att fru Christine denna natt trycktes till jorden af medvetandet om sina otillräckliga krafter att börja pliktuppfyllelsens lif. Stående hade hon lefvat i tryggt tillit till dem hon älskade, hon hade alltid känt sig skyddad af dem. Att en stund kunde komma, då hon vid sin makes sida måste ensam kämpa utan att söka hjälp hos honom, var hon fullkomligt oförberedd på.
Ja, hjälplös kände hon sig. Hvem hade bringat henne därhän?
(Forts.)

Kvinnor som arbeta för lönen.
Om borta eller i hemmet äro de hänvisade till att under korta avbrott i arbetet laga sin mat och falla då lätt offer för frestelsen att tillgripa det allra lättvindigaste i matlagningsväg. Och »det lättvindigaste» är, enligt gammal uppfattning, kaffe och bröd. Följden av en längre tids njutande av dylik »näring» visar sig i bleksiktighet, nervositet, försvagade kropps- och själskrafter. Men — det går lika fort att koka AXA havresoppa eller AXA havregrot som att koka kaffe. Och havrekosten, särskilt fördelaktigt som första mål för dagen, representerar i olikhet med kaffet, verklig och hälsosam näring och — ej att förakta — billig näring. Den är måhända i början ej så lockande som kaffet, men efter en kort tids bruk skall man erfara ett sådant välbefinnande, att man varken kan eller vill ånyo avstå från densamma.

AXA havregryn i paketer behöva icke koka mera än 3 minuter och i lös vikt 8 å 10 minuter, efter det gröten kommit i kok. Om gröten kokar för länge, blir den gärna slemmig och förlorar i arom. Gör ett försök med AXA. Ett halvkilogramspaket kostar endast 30 öre och därav erhålles cirka 15 portioner havregrot.

Ständig kontrollant: Stadskemisten Hr Dr J. E. Alén, Göteborg.

Hälsovård på ålderdomen.
Konsten att förlänga livet består i att ej förkorta det.

Envar av oss har en viss fond av hälsa och livskraft, vilken förkas och förminkas, alltefter som vi förvalta densamma. Av alla kulturvärdigheter förbrukas troligen 90 proc. sin fond i förtid emedan den moderna tidens oro och jäkt, det intensiva förvärsarbetet, de ofta ohygieniska levnads- och näringsförhållandena i hög grad överanstänga organismen.

Kommer så i framskriden ålder krafternas naturliga avtagande till, så gör sig frånvaron av den i förtid förbrukade kraftreserven dubbelt kännbar och organismen faller så mycket lättare offer för sjukdomen.

Det är därför starkt av nöden att iakttaga ett hygieniskt levnadssätt och att tillföra kroppen nya kraftkällor, vilka sätta densamma i stånd att lättare övervinna störningar i det allmänna hälsotillståndet.

Mången tror sig nu genom att i stora mängder äta kött, ägg, etc. helt hastigt kunna återställa kroppens krafter och nervernas spänstighet. Detta är emellertid en villfarelse. Den mest kraftiga näring gagnar till intet utan blott belastar och skadar organen; om den försvagade matsmältningsapparaten ej förmår att tillgodogöra sig densamma. Att enbart fylla magen, att rikligt tillföra kroppen näringsmedel är således i och för sig icke nog, ty frågan är ej vad människan åter utan vad hon förmår att smälta.

Kroppskrafternas återställande måste därför åstadkommas med ett medel, vilket icke giver matsmältningsorganen mera arbete utan tvärtom underlättar deras verksamhet. Såsom här för särdeles ägnat, anbefalla många läkare med förkärelek Somatos.

Somatos tillför den försvagade organismen lättsmälta, koncentrerade äggviteämnen. Dessa förbättra aptiten och matsmältningen raskt och varaktigt, och underlättar därjämte tillgodogörandet av den samtiddig med Somatos intagna födan. Följden blir en sundare blodbildning och grundligare näring åt hela kroppen, nerverna inbegripna.

På grund av denna egenartade inverkan såsom »matsmältningshjälpe» är Somatos värdefull just för nervösa, äldre personer. Nervsvaghet är nämligen oftast förbunden med brist på aptit och störning av matsmältningen — särskilt bristande avsondring av mag- och tarmsäfterna.

Endast på denna naturliga och därför enbart riktiga väg blir matsmältningsapparaten arbetsförmåga åter normal. Blott genom inverkan på dess orsak tarmförslappning, läter sig ihållande förstoppning så småningom hävas, så att fortsatt bruk av avföringsmedel blir öfverflödigt. Energi, arbetslust och levnadsglädje återvända och det allmänna hälsotillståndet förbättras ofta så påfallande, att man rent av känner sig som en »ny människa».

Den som en gång på sin egen person provat detta medels förtäffliga verkningar, skall icke uraktlåta att varje år genomgå en Somatoskur, i synnerhet vid nervositet och vid äldre, möjligen tidigare försummad svaghet i matsmältningsorganen — något som tämligen ofta förekommer just hos äldre personer.

Somatos är det första rena preparatet på albumoser, beprövat sedan nära 20 år och alltjämt öfverträffat. Hur högt uppskattat Somatos är från de allena sakkunniges, läkarnes sida, vi

AXA

Gör ett försök med AXA. Ett halvkilogramspaket kostar endast 30 öre och därav erhålles cirka 15 portioner havregrot.

Ständig kontrollant: Stadskemisten Hr Dr J. E. Alén, Göteborg.

AXA

Hälsovård på ålderdomen.
Konsten att förlänga livet består i att ej förkorta det.

Envar av oss har en viss fond av hälsa och livskraft, vilken förkas och förminkas, alltefter som vi förvalta densamma. Av alla kulturvärdigheter förbrukas troligen 90 proc. sin fond i förtid emedan den moderna tidens oro och jäkt, det intensiva förvärsarbetet, de ofta ohygieniska levnads- och näringsförhållandena i hög grad överanstänga organismen.

Kommer så i framskriden ålder krafternas naturliga avtagande till, så gör sig frånvaron av den i förtid förbrukade kraftreserven dubbelt kännbar och organismen faller så mycket lättare offer för sjukdomen.

Det är därför starkt av nöden att iakttaga ett hygieniskt levnadssätt och att tillföra kroppen nya kraftkällor, vilka sätta densamma i stånd att lättare övervinna störningar i det allmänna hälsotillståndet.

Mången tror sig nu genom att i stora mängder äta kött, ägg, etc. helt hastigt kunna återställa kroppens krafter och nervernas spänstighet. Detta är emellertid en villfarelse. Den mest kraftiga näring gagnar till intet utan blott belastar och skadar organen; om den försvagade matsmältningsapparaten ej förmår att tillgodogöra sig densamma. Att enbart fylla magen, att rikligt tillföra kroppen näringsmedel är således i och för sig icke nog, ty frågan är ej vad människan åter utan vad hon förmår att smälta.

Kroppskrafternas återställande måste därför åstadkommas med ett medel, vilket icke giver matsmältningsorganen mera arbete utan tvärtom underlättar deras verksamhet. Såsom här för särdeles ägnat, anbefalla många läkare med förkärelek Somatos.

Somatos tillför den försvagade organismen lättsmälta, koncentrerade äggviteämnen. Dessa förbättra aptiten och matsmältningen raskt och varaktigt, och underlättar därjämte tillgodogörandet av den samtiddig med Somatos intagna födan. Följden blir en sundare blodbildning och grundligare näring åt hela kroppen, nerverna inbegripna.

På grund av denna egenartade inverkan såsom »matsmältningshjälpe» är Somatos värdefull just för nervösa, äldre personer. Nervsvaghet är nämligen oftast förbunden med brist på aptit och störning av matsmältningen — särskilt bristande avsondring av mag- och tarmsäfterna.

Endast på denna naturliga och därför enbart riktiga väg blir matsmältningsapparaten arbetsförmåga åter normal. Blott genom inverkan på dess orsak tarmförslappning, läter sig ihållande förstoppning så småningom hävas, så att fortsatt bruk av avföringsmedel blir öfverflödigt. Energi, arbetslust och levnadsglädje återvända och det allmänna hälsotillståndet förbättras ofta så påfallande, att man rent av känner sig som en »ny människa».

Den som en gång på sin egen person provat detta medels förtäffliga verkningar, skall icke uraktlåta att varje år genomgå en Somatoskur, i synnerhet vid nervositet och vid äldre, möjligen tidigare försummad svaghet i matsmältningsorganen — något som tämligen ofta förekommer just hos äldre personer.

Somatos är det första rena preparatet på albumoser, beprövat sedan nära 20 år och alltjämt öfverträffat. Hur högt uppskattat Somatos är från de allena sakkunniges, läkarnes sida, vi

Direkt import och export af Strutsfjädrar, Pleureuser, Häger från billigaste till bästa kvaliteter. **Begär omgående illustrerad katalog.**
Den sändes gratis o. franko. **ERICH NAEHRUNG, HAMBURG 36.** Återförsäljare finnas öfverallt!

OBS! Snabbtändande veckar!

CLARA LJUS

Clara Stearinljusfabrik, Lars Montén, Stockholm.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

FRU OCH DOTTER önska en bättre flicka som sällskap och hjälpredda med hemmets alla sysslor. Alla nutida bekvämligheter finnas. Lön 15 kr. pr månad. Svar till Nord. Tj.-byrå, Västerås.

SÄSOM HUSFÖRESTÄNDARINNA och värdinna hos köpman vid stort bruk i Bergslagen erhåller bildad, yngre, allvarlig och godlynt samt i hushållsbestyr väl bevandrad och kunnig dam plats. Svar med lönepretentioner, betygsskrifter och rek. till »Köpmann», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

HUSHÅLLSFÖRÖKEN, enkel och sparsam, med godt och vänligt sätt och fullt kompetent i såväl enklare som finare matlagning för enast god plats i tjänstemannafamilj på landet. Tre personers hushåll. Jungfrur finnas. Svar med betygsskrifter, ref. och helst foto. till »Plikttrogen», under adress S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

VÄRDINNEPLATS. Bildad, sympatisk, huslig, enkel, praktisk, helst engelska språket mäktigt, högst 30-årig flicka af god familj och med utpräglat ordningssinne erhåller förmånlig anställning. Svar med foto. och uppgift om utbildning, tidigare verksamhet m. m. till »På landtegendom», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRE FLICKA kunnig i matlagning och bakning får plats i större brukssamhälle för att dels under husmoders ledning, dels på egen hand, sköta större hushåll. Endast å person som förut innehaft liknande plats reflekteras. Svar till »Verklig hjälp och sällskap», Iduns exp., Sthlm.

Ung flicka som vill öfva sig i husliga sysslor får plats på herregård som hjälp och sällskap åt ung fru, gärna något sjuknig. Svar med foto. till »Fritt vivre», Kudby p. r.

Vid Avesta kommunala mellanskola är en ordinarie ämnesläroinnebefattning i modersmålet och geografi (företredesvis) ledig att tillträdas fr. o. m. nästa termin. Kompetensvillkor och löneförhållanden enligt kungl. kung. af den 8 dec. 1911. Vederbörlig ansökan, ställd till skolstyrelsens ordf. skall vara inlämnad före den 30 nov. 1912.

Avesta den 30 okt. 1912. STYRELSEN.

Vid Tollarps Landthushållsskola (Kristianstads län) anställs en föreständarinna och en biträdande lärarinna. Kompetens enl. Kungl. kungörelsen rörande landthushållsskolor. Platserna tillträdas den 14 jan. 1913. Lönerna resp. 1,200 och 800 kr. pr år, fri bostad m. m. Kurserna pågå cirka 8 mån. af året. Ansökningar torde insändas senast 1 dec. till skolans styrelse adr. Tollarp. STYRELSEN.

EN SKICKLIG KOKERSKA använder helst Klafreströms spisar. Dessa baka bättre än alla andra, då ugnen uppvärms fullkomligt jämt. Begär priskurant, gratis och franko från Bruket, Klafreström.

PLATSSÖKANDE

SMASKOLLÄRARINNA önskar från den 15 dec. till 1 febr. plats i familj att mot fritt vivre deltaga i hushållet. Svar med tacksamhet till Alma Jons-son, Rolkens skola, St. Melby.

FINNES någon barnlös familj eller ensam dam, som mot fritt vivre vill ha en flicka som sällskap och någon hjälp. Kunnig i finare handarbeten. Svar till »24 år», Holsljunga p. r.

UNG bildad flicka önskar några tim. daglig sysselsättning i bättre hem i Sthlm såsom sällskap, hjälp med lättare skrifgöröml eller dyl. Gärnarna ut att promenera med barn. Kan även gifva nybörjare pianolektioner. Svar till »E. A. C.», Iduns exp.

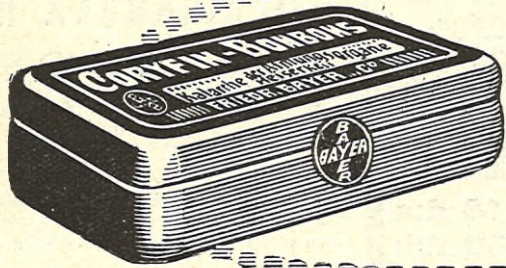
UNG, elementar- och fackskolebildad flicka söker plats i god familj på landet som skrif- och hushållsbiträde. Svar till »1912», Iduns exp.

Vid torrhet i hals och svalg,

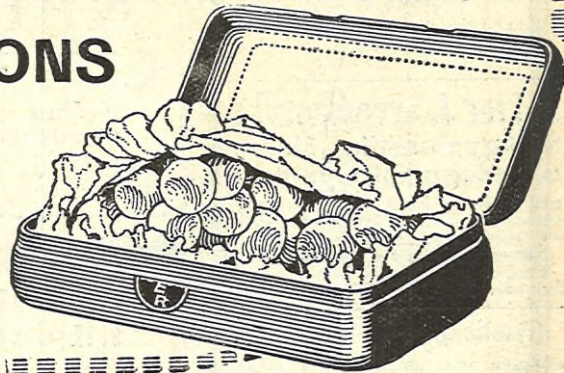
som uppstått till följd af för mycken eller stark rökning, vid öfveranstängning af stämbanden, på dammiga gator, järnvägsresor o. s. v., borde alla turister, cyklister, rökare, talare och sångare använda Coryfin-Bonbons.

Den i dessa bonbons ingående mentolsammansättningen (Aetyloglycolsyrementoler) kännetecknas framför alla dylika preparater genom sin långvariga och ändå absolut oskadliga verkan. — Man låter ungefär hvarannan femma en Coryfin-Bonbon långsamt smälta i munnen. — Den smätsamma, stickande känslan i hals och gom efterträdes snart af en angenäm, uppfriskande kylförmimelse. Den hesa, oklara rösten blir åter ren och klar, tobakslukt o. d. försvinner, munhålan förblir — också efter långvarigt talande — fullkomligt frisk.

CORYFIN-BONBONS

Begär på närmaste apotek eller droghandel en originalask för Kr. 1.50.

Engros: Kronans Droghandel, Göteborg.

EN FLICKA af god, pålitlig karaktär, fullt hemmastadd i skötseln af ett hem, äfven på landet, kunnig i matlagning, sömnad och handarbeten, söker anställning som husföreständarinna. Vidare genom Godsäg. J. Hedengren, Lanna pr Hidingebro.

UNG SMASKOLLÄRARINNA önskar plats under ferien 25 nov.—10 febr. som skrifb., hjälp i familj e. d. Små fordringar på lön. Svar märkt »Värmländska», Edane p. r.

HURTIG och frisk landsflicka, som genomgått årskurs vid Handelsinstitut, söker plats i familj där skrifgöröml förekommer, samt villig att deltaga i hemmets göröml. Tacksam för svar till Karin Peterson, Haga Gärd, Blackstad.

UNG, allvarlig lärarinna önskar fr. 3 jan.—15 febr. plats i ord. hem i stad eller större samhälle att mot fritt vivre deltaga i förekommande göröml. Tacksam för svar till Lärarinnan E. Samuelsson, Ängsönd.

UNG, bildad svenska önskar som hjälp och sällskap komma i svensk familj bosatt i London. Svar emotes tacksamt af »E. C.», Iduns exp., Stockholm.

SKANSKA, (22 år), som genomgått husmoderskola önskar plats, som hushållsbiträde, husmoders hjälp e. d. Lön önskas. Svar emotes tacksamt till »Nyåret 1913», Höganäs p. r.

ENKEL anspråkslös flicka från godt hem på landet önskar plats i familj (helst på landet) för att deltaga i hushållet. Är villig att på lediga stunder hjälpa till med sömnad och handarbete. Har genomgått kvinnlig yrkesskola. Önskar anses som familjemedlem. Lön önskas. Goda rek. finnes. Svar till »21 år», Dingelvik.

UNG FLICKA önskar mot fritt vivre, i prästfamilj i stad eller landet, gå frun tillhanda. Villig deltaga i sjukvård. Svar märkt »Dagmar», Järpås p. r.

ELEMENTARBILDAD FLICKA af god familj önskar nu eller på nyåret plats som guvernant. Svar till »G. B. W. 19 år», Postk. Odengatan 37, Sthlm.

3 UNGA BÄTTRE FLICKOR som genomgått hushållsskola önska 1 febr. plats i god familj där jungfru finnes. Lön önskas. Svar hvar för sig till »Maj, Gunnel, Greta», Uppsala p. r.

23-ÅRIG FÖRÄLDRALÖS barnrik flicka önskar till nyår plats i en god och vänlig familj såsom hjälp i hemmet. Är något kunnig i enklare kläd- och linnesömnad samt handarbete. Har förut haft dylikt plats i 2½ år. Tacksam för svar till »Familjemedlem 23 år», Iduns exp., Stockholm.

Sjuksköterska önskar privat sjukvård. Svar till »U.», Iduns exp. f. v. b.

Kvinnlig gymnastikdirektör önskar plats i Sverige på institut eller i familj. Svar till »W. 25 år», Iduns exp., Sthlm.

ENGLISH GENTLEWOMAN (Certified teacher) receives ladies, (large house, garden). Address Mrs Rappley, 11 Thurlow Road, Hampstead, London N. W. I STILLA, trefligt hem i Alingsås kan erhållas god inackord. för person, som är i behof af hvila och luftombyte. Svar till »Hd», Alingsås p. r. **HUSHÅLLSELEVER** erhålla grundlig undervisning och god inackordning i landligt hem. Svar till Fru E. Key-Åberg, Tranås.

EN eller två skolflickor kunna få god inackordning i en prästgård i Skåne. I timmas järnvägsresa från Malmö, för att tillsammans med egen 11-årig dotter läsa elementarskolans kurs i tredje klass. Närmare upplysningar lämnas under adr. Kyrkoherden J. G. Lundberg, Sillfåkra.

HUSMODERN vid HAMPNÄS mottagar privat hushållselever från 15 nov. 1912 eller 15 jan. till 1 maj 1913. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning och allt som hör till ett hems skötande. Pris i ett för allt 65 kr. i mån. Vacker trakt! Härlig luft! Svar till »Husmoder, Hampnäs», adr. Själevad.

BILLIG inackordning erhålles på längre och kortare tid. Svar till »Smäländska höglandet», Vrigstad.

I HEM beläget å vacker plats i Värmland mottagas nu eller framdeles ett par inackorderingar, barn eller äldre, som af en eller annan orsak önska hvila eller vård. God kost. Moderata priser. Svar till Walnäs gård, Karud.

Schweiz! Waldheim, Bern.

Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter- och sommarsport. Resor företagas till Italien och sommaren tillbringas i Alpema. Ref. och prospekt erhållas genom Herr och fru Olson, Arvika och fröken A. Bergqvist, 3:dje Långgatan 25, Göteborg.

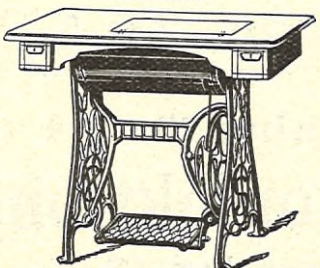
Under julferien

eller 15 dec.—15 febr. mottages i inackordning några flickor som hushållselever eller för rekreation. Ny tremånaders hushållskurs 15 febr. Öfverstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick, Sandvik, Smål. Burseryd.

Hammaryds Pensionat,

2½ km. fr. Ormaryds järnvägsstation å Smäländska höglandet, 1,200 fot öfver hafvet, mottager på längre eller kortare tid, vinter som sommar, alla — äfven familjer — som behöfva hvila samt styrka för sina nerver. Fridfullt, härligt läge i kuperad terräng. Sjöar, barr- och löfskog. Glad och fridfullt familjelif, godt bord, moderata priser. Personer behäftade med tuberkulos mottagas ej. Rikstel., Ormaryd 1. Fröken E. Hellström, Ormaryd.

SACKMANN'S patenterade SYMASKINER äro bäst.

Äterförsäljare på de flesta platser. Priskuranter gratis o. franko från H. SACKMANN'S AKTIEBOLAG, STOCKHOLM.

Många damer

med vanlig folkskolebildning kunna erhålla en säker existens. En dam i hvarje samhälle om c:a 1,000 inv. i Sverige, Norge, Danmark och Finland. 1- å 2,000 kr. kan förtjänas pr år. Närmare meddelas mot 50 öre i frimärken under adress »Nytt reelt kvinnoyrke», Malmö 2.

7,082,000 kr. skola utlottas å 1898 års Stockholms Teater-premie-obligationer. Dragning den 2 dec. och är högsta vinsten

10,000 kr.

För endast 75 öre erhålles kontrakt med ensam vinsträtt å en obligation; för kr. 3.75 å fem st.; för kr. 5.— å sju st. och för kr. 10.— å femton obligationer. Om minst 5 nummer tagas, portofritt och dragningslista. Beställningar insändas till **Obligationkontoret, Stora Nygatan 27, Malmö.**

FINNES någon barnlös, bättre familj, som såsom sin »egen» vill emottaga en 6 månaders duktig, rar gosse. Svar under adr. »Värnlös», Höganäs p. r.

TAPISSERIAFFÄR. Gammal, ansedd tapisseriaffär i residensstad öfverlätes af en händelse på nyåret 1913. Uppgörelse snarast. Svar märkt »God framtid 21», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

EN AF MELLERSTA SVERIGES mest besökta och centralast belägna Husmoderskolor är på grund af sjukdom till uthyrning nästkommande år. Får hyras i full gång med hel uppsättning. Kan när som helst beses. Svar märkt »Vinstgifvande», Iduns exp., Stockholm f. v. b.

Köp ej siden från utlandet

då Ni kan erhålla cirka 800 färger i olika moderna väfnader ifrån 1 kr. till de dyrbaraste. Prover och order franko.

Gillblads Siden-lager, Göteborg.

Ny tvättmetod. Med Castoriatvål erhålles snövit tvätt utan borstning eller gnidning. Absolut fri från skadliga ämnen. 4 tvålar för kr. 1:30. Kölnelagret, 24 Smäländsgatan, Stockholm. Prospekt franko.

Specialaffär för SCHWEIZER-BRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Rikt profsfortiment till landsorten.

Broderi-Affären, 9 Kommendörsgatan 9.

Öfver 100,000 i bruk! "NORNAN"

är erkändt den bästa symaskin för hemmet. Mängsidig. Lätt o. tystgående. Kan brukas som vanligt bord. Obs! Nornan användes i många sjukolor. Nornans Symaskins-Verkstad, Stockholm. Henning Öfverström.

Lektioner i Linnesömnad. (äfven Blusar, Barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. — Hvarje elev disponerar en symaskin. Stockholm: Sibyllegatan 36, 4 tr. (hörnet af Karlavägen). Riks 35 90. Allm. 210 04. Malmö: Persens väg 2, 3 tr. (hörnet af Regementsgatan). Riks 44 90, event. 40 83.

Karin Egnér.

Eva Egnér.

Elfgårdens Sjuk- och Hvilohem.

(Dalarna) adress Djurås (Stockholm—Insjön).

Medicinsk, dietetisk och kirurgisk behandling företrädesvis för Mag-, Tarmsjukdomar samt kvinnosjukdomar. Härligt läge vid Dalälven. Nutida bekvämligheter. Priser pr dag: Enkelrum kr. 7.50—10. Deladt rum kr. 5.50, 6.50. Prospekt sändas på begäran och förfrågningar besvaras af Sjukhemets läkare Doktor Gertrud Gussander, Elfgården, Djurås.

Stocksunds Sjuk- o. Hvilohem.

Högt och soligt läge. Modern inredning. Exam. sköterska. Pris för enskildt rum från 5:50 till högre pris. A. T. Stocksund 66, R. T. Stocksund 119.

Tionde häftet

af »Moster Emmas» väfbok, antika, lättväfda mönster i fyra skaft (äfven användbara till broderi) för mattor, gardiner, möbiltyger, bonader m. m. Erh. mot 1 kr. 35 öre i postnav. från Moster Emma, Kneippbaden.

I KVINNLIGA UTBILDNINGSSKOLAN VILLA HULT

emottages nya anmälningar till den 15 jan. och 1 febr. på 1—2 och 3 månaders kurser i olika ämnen. I Husmoderskursen ingår förutom matlagning etc. etc. alla slags handarbeten. I öfriga ämnen såsom sömnad, väfnad, konstslöjd, målning, språk, musik och sång kan ett eller flera ämnen väljas, oberoende af husmoderskursen. Undervisningen meddelas i hvarje ämne af särskildt därtill utbildade lärarinnor. Billigt pris. Utförligt prospekt sändes på begäran, hvari referenser af föräldrar till från skolan utgångna elever finnes intagna. Adr.: Villa Hult, Kneippbaden. Obs! De elever som efter genomgången husmoderskurs önska antaga plats, ansaffar skolan sådana.

Nobynäs Hushållsskola.

Kurs från 15 januari till 1 juni.

Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt å smäländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, väfnad, handarbeten m. m. meddelas af skickliga, examinerade lärarinnor. Godt hem. Förfrågningar och anmälningar ställas till föreständarinna Fru E. von Kotben, Nobynäs, Frinnaryd. Rikstelefon 5.

Karlsro Hushållsskola,

Ljungby, (Småland).

Ny kurs från 21 januari med undervisning i finare o. enkl. matlagn., bakning, konservering, servetbrytning, smöruppläggning, handarbeten, koppar- o. läderarbeten m. m. Begär prospekt. Adr.: »Officersdotter», Karlsro, Ljungby.

Örebro Kindergartenseminarium.

Silvermedalj å Örebroutställningen 1911.

Ettårig, teoretisk, praktisk kurs för utbildande af ledarinnor o. lärarinnor vid Kindergården, hem, barnkrubbor, barnhem m. m. Nya elever mottagas till vårterminen. Goda platser ansaffas. Prospekt och upplysningar genom föreständarinna, fröken Maria Kjellmark, Oskarsparken 7, Örebro.

Ungdomlig friskhet,

återskänkes hyn vid begagnandet af Svalans Crème de Melusine, allra yppersta skönhetscrème. Pris pr burk kr. 1.25.

Ett fullt pålitligt medel mot kylskador, ekzem, bölder och hudrodnad är Svalans THEOSBALSAM. Pris pr burk kr. 1.75

Order exp. mot förut insänd likvid eller postförskott från **FABRIKEN SVALAN, Stockholm 6.**

Guldsmeds-Aktiebolaget

STOCKHOLM

9 REGERINGSGATAN 9.

Specialitet:

BOSÄTTNINGAR

i Silfver och Nysilfver.

Billiga priser. Eget fabrikat.

Det bästa läkemedlet är

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arved-
son, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 14 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Med. Dr E. Kleens
(ett-åriga) kurs i Massage och Sjukgym-
nastik (för damer) börjar den 1 okt. kl.
10 f. m. Nr 37 Mästersamuelsgatan,
2 tr. upp. Prospekt begäres städes under
adress Saltsjöbaden.

Vid
Göteborgs Gymn. Institut,
Göteborgs Arkader, Göteborg,
börjar 10 okt. fullständig utbildnings-
kurs i Massage och Sjukgymnastik (för
damer och herrar). Begär prospekt.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr puss.,
med lifband 1.25. Stickedade
från 5 kr. pr puss. Sprutor,
Sköjlkannor, Bräckband,
Nappar o. Bindor. Lands-
ortsorder exp. omgående.
Bekv. från 5 kr fraktfritt. Odengatan
39, Stockholm.

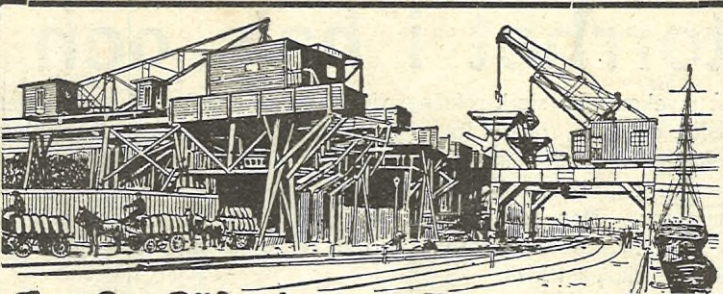
Oatine-Crème är det
förmästa medlet att
skydda huden för köldens
skadliga inverkan. Denna
kraftiga snöhvita natur-
produkt-extrakt af ren hafre
renar porerna, läker huden
o. hyn blir väcker o. klar. —
Äkta endast i hvit burk med
grönt lock The Oatine Co.,
London. Oatine-Crème säl-
jes efter tullförhöjningen
till 1.50 o. 3 kr. pr burk samt
Oatine-Tvål, Oatine-Puder
o. Balsam säljes öfverallt
o. hos A. W. Nording, Biblio-
tekgatan 11 o. Drottningg. 63, Stock-
holm.

Mélanogène,
Oignonare — färgar hår, skägg och
ögonbryn — håller färgen i månader.
Pris kr. 4.50. Endast i
Franska Parfymmagasinet,
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Besvärande hårväxt
borttages bäst genom
Mc Millan & Arthurs, London,
EPILATOIRE.
Depôt hos A. W. NORDING,
Biblioteksg. 11, Drottningg. 63, Sthlm.

Racahout,
det i Iduns hjälprede för 27 okt.
1912 omnämnda stärkande medlet be-
höfver ej importeras från Paris, då
det sedan flere år tillverkas i Björk-
booms Maltextraktfabrik, Apoteket
Enhörningen i Göteborg. Pris kr. 1:50
pr burk. Vid 2 burkar fraktfritt och
större parti rabatt.

KALMAR ÅNGVARN'S
OÖFVERTRÄFFADE
HAFREGRYN

H. G. Söderbergs Import A.-B.
Prima Anthracit, Hushållskol, Briketter,
okrossad, krossad och småkrossad Koks
Hemköres till alla stadsdelar. All krossning och sortering sker vid våra nya
anläggningar vid Värtan, hvarigenom en jämn och stybbfri vara kan utlovas.
R. t. 59 14, 30 92, 5 75, 118 09, 118 12. A. t. 4 51, 30 92, 12 82, 25 82.

Från och med Måndagen den 18 d:s
till och med Lördagen den 30 d:s

Realiseras
med **20 %** Rabatt
vårt från denna säsong öfverblifna lager af
Barnkläder

Nedanstående artiklar:
Gosskavajer, hela öfverblifna lagret,
Gosspaletår, " " "
Gossdräkter, samtliga blusfaconer (Matros & Bertil
mod. jämte skolgossdräkter),
Flick-kappor, hela öfverblifna lagret,
Flick-koftor, " " "
Gummi-Regnrockar och Kappor,
Regnkragar för gossar och flickor,
Barnstrumpor svarta o. bruna.
Barnskodon af Boxkalf & Chevreaux, alla sorter
jämte Ett parti
Gossbenkläder, Flick-klädningar,
Hufvudbonader
nedsatta från 20—50 %.

I vår afdelning för
Backfisch-konfektion
18 Regeringsgatan 18

utförsälja vi hela lagret, **endast moderna** till denna säsong
inkomna: Ulsterkappor, Koftor, Promenaddräkter, Sportdräkter,
Gummikappor, samt Hufvudbonader
med 20 % rabatt
äfvensom ett parti **Modell-Damkappor**
(i mindre damstorlekar).

OBS! Realisationen af ofvanstående artiklar pågår
endast t. o. m. Lördagen den 30 November.
Försäljningen sker endast mot kontant likvid.
Våra affärslokaler hållas öppna till kl. 8 e. m.
Lördagar till kl. 9 e. m.

Aktiebolaget
M. BENDIX,
18 Regeringsgat., 5 Sturegat., 90 Drottninggat.

Joh. Lundström & Co A.-B.

KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS.	4 27	Skeppsbron 18	22 88	ALLM.
	22 20	Strandvägen 17	60 19	
	20 12	Norr Mälarstrand 22	61 98	
	74 47	Söder Mälarstrand	30 60	

AMERIKANSKA HUSHÅLLS-VANTAR
"HAND-SKYDDARE"
För damer som själfva gå i hushället.
Inga röda händer mer!

Vill en dam vid diskning, rengöring, polering
etc. skona sina händer, bör den praktiska Ameri-
kanska hushållsvanten "Hand-skyddare" användas.
"Hand-skyddare", tillverkad särskildt för detta
ändamål, är sydd af mjuk, oblekt, kyprad bomulls-
väfnad med flossad insida. Kan lätt tvättas.
I utlandet ha dessa hushållsvantar vunnit stort
erkännande och en enorm spridning.

2 storlekar.
Per par 75 öre.
Till landsorten mot post-
förskott + porto.

VARUHUSET **VOLLMERS-MEETHS,** GÖTEBORG.

Välj- men välj det bästa!

MUSIKINSTRUMENT.
Endast prima och väl justerade: Gi-
tarrer, Mandoliner, Gitarmandolin-
er, Gitarlutor, Violiner, Violon-
celler, Citteror, Konsertinor, Drag-
spel, Flöjter, Klarinetter, Mässings-
instrument, Sextetter af försktl. böhm-
isk tillverkn., svensk modell, till
300 och 425 kr. sextett pr extra
kontant, Trummor, Fodral, Strängar
och öfriga tillbehör. Orglar och
pianon från främsta fabriker. Hög
rabatt vid extra kontant köp af
orglar och pianon. Rikt illustr.
priskurant gratis mot insändt 10-
öres frimärke till porto

CEYLON-TÉER.
Frälsningsarméns äkta, rena, be-
römda téer. Finaste arom. Olika
paketeringar till 5, 6 och 8 kr. pr kg.

KAKAO.
Frälsningsarméns rena kakao af
erkänd förstklassig beskaffenhet.
Pris pr hekto —: 45, pr kg. 4: 50.
Enkiloburkar 4: 50.

DENTOL.
Frälsningsarméns utmärkte mun-
vatten och tandpasta. Munvattnet
är på grund af sina stora antisepti-
ska egenskaper äfven ett förträff-
ligt antisepticum. Pris: pr helfl.
1: 75, halfl. 1: —. Tandpasta pr
tub —: 60.

ARMÉ-TVÅL.
Fin och behaglig antiseptisk toa-
lett-tvål. Pris: pr stång 1: —, pr
bit —: 25.

VIOLA IDEAL.
Finaste toalett-tvål. Pris: pr kar-
tong om 3 tvål 1: 50, pr tvål —: 50.

ARMÉ-SKOKRÄM.
Terpentinfri förstkl. skokräm. Pris:
pr burk —: 25, pr stor ask —: 50,
pr mindre ask —: 20.

Dessa varor kunna erhållas vid eller
genom hvarje Frälsningsarmé-kår, hos
många hrr handlare eller direkt från

FRÄLSNINGARMÉNS HANDELSDEPARTEMENT,
TELEFONER: Riks. 85 81. Allm. 63 72. ÖSTERMALMSG. 24 & 26, STHLM 5.

Skada icke Edra
väggar med spikar
vid uppsättning af
taflor o. andra vägg-
prydnader utan anv.
"Stjernkroken".
Öfverträffad i ele-
gans o. styrka. Säl-
jes öfverallt fr. 5 öre
pr st. Generalför-
säljare Industri A.-B. Export, Strömsund.

**BRUNKEBERGS-
TEATERN**
Alltid veckans
bästa nyheter!

Det modernaste och
elegantaste i tyger af
hög kvalitet represen-
teras af märket
"WELLWOVEN"
Genom att specialiseras & ett
fåtal märken står fabrikkatet öpp-
nadt i fråga om såväl utförande,
styrka, kvalitet som pris. Till-
handahållas af de flesta första
klass klädesaffärer, samt engros-
sister inom landet i Cheviot,
Foulé, Engelsk Serge, Croisé i de
alltid tilltalande och klädsamma
färgerna djupsvart, höglätt och
modernt grått.
Begär alltid fabrikkatet "Well-
woven" hvilket innebär en ga-
ranti & högsta kvalitet.
En varas goda beskaffenhet
ihågkommes långt efter sedan
priset fallit i glömska.

KÖPMANNABANKEN
Fonder 4,000,000 kronor.
Hufvudkontor: Arsenalsgatan 9.
Afdelnings- (Södermalmstorg 8.
kontor: (Sturegatan 32.
Deposition
Kapitalräkning } **4 %**
Sparkassa
Fondafdelning. Kassafack 15 kr.

Med detta nummer
följa Iduns
Romanbilaga och Iduns
Ungdomstidning.